

પારસમ

ભજનસંગ્ર

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યાં,

બુકસેલર મનસુખરામ ર

સરસ્વતી પુસ્તકાલયના માલી
બુકસેલર જેઠાલાલ મનસુખરામ-દે
મું.

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ

સંતો અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (ટેક)
વેપારી આવે છે બધા ગામ ગામનારે—સંતો૦
અમારૂં વસાણું સંતો, સૌ કોને ભાવે, (૨)
અઢારે વરણ જેને વહોરવાને આવે—સંતો૦
લાખ કરોડ લેખાં નહી, ને પાર વિનાની પુંજી, (૨)
વ્હોરવું હોય તો વ્હોરી લેજો, કસ્તુરી છે સોંઘી—સંતો૦
આવરોને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
ચીઠીમાં ચત્રુભુજ લખીયા, નરસૈયાનું કામ—સંતો૦

૨

જે ઘેર હરિજન હરીરશ ગાય, તેતો નીત્યગંગામાંનાય(૨)
અડસઠ તીરથ ગુરૂને આંગણે, (૨) દુર ગયે શું થાય—જે

૨

ધ્રુવ નાહ્યા પ્રલ્હાદ નાહયા, હેતે નાહ્યા હનુમાન, (૨)
પ્રીત કરી પરીક્ષત નાહ્યા, (૨) જોગી શુકદેવ ગાય—જે
સહુ સંત મળી ધારણુ બાંધ્યું, જ્ઞાન ગંગા તોલાય (૨)
જપતપતીરથજોડેમળ્યા(૨)તેમાંસર્વ સાધનમળી જાય.
ભલેમળ્યામેહેતાનરસિંહનાસ્વામી,હેતેહરીનાગુણુગાય
જ્ઞાનગંગાનો મહિમામોટો, મુખે કહ્યો નવ જાય જે૦ (૨)

૩

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ જોને;
પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી, વળતી લેવું નામ જોને,
સુત, વિત્ત દારા શીશ સમરપે, તે પામે રસ પાવજોને,
સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા માંહિ પડયા મરજીવા જોને.
મરણ આગમ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને,
તીરે ઉભા જુવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જોને.
પ્રેમ પંથ પાકવની જ્વાળા, ભાળી પાછા ભાગે જોને,
માંહી પડયા તે મહાસુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને.
માથા સાટે મોંઘી વસ્તુ સાંપડવી નહીં સ્હેલ જોને,
માહાપદ પામ્યા તે મરજીવા, મુકી મનનો મેલ જોને,

રામ અમલમાં રાતા માતા, પુરા પ્રેમી જંન જોને;
પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન જોને.

૪

હરીને ભજતાં હજુ કોઇની લાજ, જતાં નથી જાણિરે;
જેને સુરતા સામગ્રીયા સાથ, વદે વેદ વાણીરે. (ટેક)
વહાલે ઉગાર્યો પ્રલ્હાદ, હિરણકશ્યપુ માર્યોરે.
વિભીષણને આપ્યું રાજ્ય, રાવણ સંહાર્યોરે.—હર ૧
વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથો હાથ આપ્યોરે
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ,પોતાનો કરી થાપ્યોરે. ૨
વહાલે મીરાં ને બાઇનાં ઝેર હંમાહંમ પીધાંરે,
પંચાળીનાં પુર્યાં ચીર, પાંડવ કામ કીધાંરે—હ૦ ૩
આવો હરિ ભજવાનો લ્હાવો, ભજન કોઇ કરશેરે,
કર જોડી કહે પ્રેમલદાસ, ભકતોનાં દુઃખ હરશેરે—હ૦ ૪

૫

તારા મનમાં જાણે જે મરવું નથીરે,
એવો નિશ્ચય કર્યો નીરધાર;
તેમાં ભુલી ગયો ભગ ।નનેરે. ટેક.

૪

ધન દોલત નારીને ઘણા દીકરારે,
ખેતીવાડી ઘોડાને દરબાર. તેમાં૦ ૧
મેડી મંદિર ઝરૂખાંને માળિયાંરે,
સુખદાયક સુંદર સેજ. તેમાં૦ ૨
ગાદી તકીયાને ગાલ મશુરીયારે,
અતિ આડ કરે છે એજ. તેમાં૦ ૩
નીચી ખાંધ કરીને નમતો નથીરે,
એવું સાધુ સંગાથે અભિમાન. તેમાં૦ ૪
વનમાળી મોહનજીની મુરતિરે,
તેની સાથે ન લાગે તાન. તેમાં૦ ૫
પાપ અનેક જન્મનાં આવી મળ્યાંરે;
તારી મતિ મલિન થઇ મંદ. તેમાં૦ ૬
દેવાનંદના વહાલાને વિસરી ગયોરે,
તારે પડ્યો ગળે જેમ ફંદ. તેમાં૦ ૭

૬

તારા માથે નગારાં વાગે મોતનારે,
નથી એક ઘડીનો નીરધાર;

તોય જાણ્યા નહીં જગદિશનેરે. ટેક.
મોટા મેલીને રોજ મરી ગયારે,
જેને જાતાં ન લાગી વાર. તોય૦ ૧
તારૂં જોબન ગયું જખ મારતુંરે,
માથે કાળા મટી ગયા કેશ. તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવીયારે;
તેનો ભાળી ભયંકર વેશ. તોય૦ ૩
રોમ કોટિ વિંછુ તણી વેદનારે;
દુઃખ પામ્યો તું દેવના ચોર. તોય૦ ૪
સગાં સ્વારથી મળ્યાં સઉ લુંટવારે;
તેનું જરાએ ન ચાલે જોર. તોય૦ ૫
જીભ ટુંકી પડીને તુટી નાડીયોરે,
થયું દેહ તજ્યાનું તત્કાળ. તોય૦ ૬
દેવાનંદ કહે નવ જાણ્યા નાથનેરે,
મળ્યો મનુષ્ય દેહ વિશાળ તોય૦ ૭

૭

સુખ છે તમારા શરણુમાં-હો શામળીયાજી,
એ મારા ગુરૂએ કહ્યું કરણુમાં-હો શાંમળીયાજી (ટેક)

૬

જપ તપ તીરથ ચારે પદારથ હોવાલા,
એ મારા ગુરૂજીના ચરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ.
એમે કરીને મારે મંદીરે પધારો વહાલા,
ને જોશો જોશો જાત કુળવરણમાં-હોશામળીયાજી-સુખ.
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
આડે આવજો મારા મરણમાં હો શામળીયાજી-સુખ.

૮

સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ઘડીયાં,
ટાળ્યાં તે કોઇના નવ ટળે, રઘુનાથના જડીયાં-સુખ.
નળ રાજા સરખો નર નહીં, જેને દમયંતી રાણી,
અરધેવસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં,ન મળ્યું અન્નને પાણી-સુખ.
પાંચ પાંડવ સરખા બાંધવા, જેની દ્રૈપદિ રાણી;
બાર વરસ વન ભોગવ્યાં નયણેનીંદ્રા ન આણી-સુખ
સીતા સરખી સતી નહી, જેના રામજી સ્વામી;
રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી-સુખ
રાવણ સરખો રાજીયો, જેની મંદોદરી રાણી;
દશ મસ્તક છેદાઇ ગયાં, બધી લંકા લુંટાણિ-સુખ

૭

હરીશ્ચંદ્રરાય સતવાદીઓ, તારા લોચના રાણી;
તેને વિપત્તિ બહુ પડી, ભર્યાં નીચ ઘેર પાણી-સુખ
સર્વ દેવને જ્યારે ભીડ પડી, સમર્યા અંતરજામી,
ભાવટ ભાગી ભુધરે, મહેતા નરસઇનો સ્વામી-સુખ

૯

હરિજન થઇને, હાણુવરધ સુખદુઃખ મનમાં ન ધરીએ,
ટાળ્યાં નહીંજ ટળે. ઘટ સાથે ઘડીયાં હીંમતનવહારીયે
જુઓ કદરજ મહા દુઃખીયા કહાવ્યારે.
કદી સુખ દુખ મનમાં ન લાવ્યારે
તોએ મોહનના મનમાં ભાવ્યારે—હરિજન
જુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
પલ એક ઘડી નવ રહે ન્યારારે,
તોય વન ભટકયા સંગલઇ દારારે—હરિજન
વાસુદેવ દેવકીજી બેઉ બંધન રહ્યાંરે,
પ્રભુ પુત્ર થયાને દુખ દુર ગયારે-હરિજન
એવું સમજીને હરખને શોક તજીયેરે:

એક તાર મન થઇ પ્રભુને ભજીયેરે,
કહે મુકતાનંદ હરિને ભજીયેરે—હરિજન.

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે થાય.

ડહાપણ કોઇનું કામ ન આવે,
કરોને કોટી ઉપાય–હારે હાંરે કરોને પ્રભુ.
ભીમ, અરજુન, સહેદેવ. નકુળ,
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાચેનાં દેખતાંજીરે,
સતી કેમ તે લુંટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત પુરૂષ કહીએ,
ને તે પણ વનમાં જાય.
સતી શીતાને કલંક ચઢાવ્યો.
તો રાવણ શીર રોળાય—પ્રભુ.

૧૧

જીવતું શીદને ચીંતાકરે,કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે(ટેક)
તું અંતર ઉદ્વેગ કરે, તેથી કારજ શું સરે;

ધણીનો ધાર્યો મનસુબો હરબ્રહ્માથીનત્ર ફરે—કૃષ્ણ૦
દોરી સર્વની એના હાથમાં ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જંત્ર વગારે જંત્રી, તેવો સ્વર નીસરે—કૃષ્ણ૦
જેતું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
તેમાં ફેર પડે નહિ કોઇથી, શીદ ફુલઇને મરે-કૃષ્ણ૦
તારૂં ધાર્યું થાય એટલું, હરી ઇચ્છા અનુસરે;
સદાકાળએરીતનબેનહી, શીદહુંપણુમનમાંધારે-કૃષ્ણ૦
થવાનું તે અણુચીંતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
રાખ ભરોંસો રાધાવરનો,દયા તું શીદને ડરે—કૃષ્ણ૦

૧૨

સર્વ તજીને ભજીયે શ્રી ગોવિંદને,
જે નારાયણ નોધારાનો આધારજો;
ભાંગે સંકટ કુડાંરે સંસારનાં.
જેને નામે ઉતરીયે ભવપાર જો—સર્વ૦
અપર માને વચને ધરૂવજી વન ગયા,
નારદજીએ કીધો છે ઉપદેશ જો;
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણીયાં

પ્રભુ ભજ્યા કાંઇ ત્યાં જઇ બાળેવેશજો—સર્વ
દૈત્ય પુત્ર પ્રલ્હાદજી આગે થયા,
લાગ્યો છે કાંઇ પિતા પુત્રનો વાદજો;
સ્તંભ થકી પ્રગટયારે નરસિંહરૂપ ધરી,
શ્રી મહાપ્રભુજીએ દીધો તેને સાદજો—સર્વ,
લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
ભક્તજનોને દીધી છે ઘણી ધીરજો;
સમરણ પહેલાં આવ્યાછોરે તમે સદા,
ભક્તજન ઉગાર્યા પાંચે વરજો—સર્વ.
સુદામાનું દારીદ્રપણું તો જાણીયું,
મૂષ્ટિલ તાંદુલ આરોગ્યા મહારાજજો;
દાસ દયાના પ્રભુજી કરૂણા કરી,
ભકતજનના કીધાં કોટીક કાજજો—સર્વ.

૧૩

ધન્ય જેણે હરિગુણ ગાયા—સંસારીયામાં. ધન્ય.
બીજા સૌ જાણજો ભવાયા—સંસારીયામાં. ધન્ય.
હાથી ઘોડાને સુખપાલ બેઠે શું થયું. (૨)

શું થયું મેળવિ માયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
કંઠ સાહીને જમ જમ કાઢશે પાલમાં.
દુર રહેશે સુતવિત્ત જાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
દયા પ્રીતમ ભજો નંદના કુંવરને. (૨)
સફળ થાશે તારી કાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

૧૪

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,
એમાં શું કરે પંડીતને કાજીરે. વહાલો.
કરમાબાઇનો આરોગ્યો ખીચડો,
ને વિદુરની ખાધી ભાજી;
જુઠાં બોર શવરીનાં ખાધાં,
વહાલે છપ્પન ભોગ મેલ્યાં ત્યાગીરે. વહાલો.
વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા
ને કેળાં આણ્યાંતાં માગી,
ગર્ભ કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવી;
વહાલે તોએ ન જોયું જાગીરે, વહાલો.

ગુણકા હતી તે પોપટ પઢાવતી,
ને તેમાંથી નેહ લાગી.
ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા;
એની સંસારની ભ્રમણા ભાગીરે વહાલો.
ભક્તની લોક નિંદા કરે;
ને જગત થયું છે બહુ પાજી;
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી.
માંથે ગીરધર રહયો છે ગાજીરે. વહાલો.

૧૫

જે કો પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઉરમાં ઠરે.ટેક.
સિંહણ કેરૂં દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે. (૨)
કનક પાત્ર પાખે સહુ ધાતુ, ફોડીને નિસરે–પ્રેમરસ.
શકરખોરનું શાકર જીવન, ખલના પ્રાણજ હરે, (૨)
ક્ષારસિંધુનુ માછલડું,જ્યમ, મીઠાં જળમાં મરે–પ્રેમ.
સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે બ્રાહ્મણ હોય તે કરે, (૨)
વગળ વંશીને વમન કરાવે,વેદ વાણી ઉચ્ચારે–પ્રેમ.

ઉત્તમ વસ્તુ અધીકાર વીના મળે,તદપિ અર્થ ન સરે.
મચ્છભોગી બગવો મુક્તાફળ,દેખી ચંચુ ન ભરે. પ્રેમ.
એમ કોટિ સાધને પ્રેમ વિના,પુરૂષોતમ પુંઠ ન ફરે.(૨)
દયા પ્રીતમ શ્રીગોવરધન ધર, પ્રેમ ભક્તિયે વરે. પ્રેમ.

૧૬

રામ બાણુ વાગ્યાં હોય તે જાણે,
બોલ્યા મુરખ મનમાં શું આણે. (ટેક)
ધ્રુવને વાગ્યાં પ્રલ્હાદને વાગ્યાં,
તો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે.
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,
એ તો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ.
મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા,
હરિ આવ્યા તે ટાણે.
લઇ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું.
પત્ની પુત્ર બેઉ તાણે.—રામ.
મીરાંબાઇને ક્રોધ કરીને,
રાણોજી ખડગજ તાણે;
વિખના પ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્યા

એ તો અમૃતને ઠેકાણે—રામ.
નરસિંહ મહેતાની હુંડી સ્વીકારી,
ખેપ ભરિ ખરે ટાણે.
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા,
એવું ધનો ભગત ઉર આણે.—

૧૭

મારે વરતો વિઠલ વરને વરવું છે રે,
હાંહાં રે મારે વરતો—
બીજાને મારે શું કરવું છે. મારે વરતો૦
નંદના કુંવર સાથે નેહડો બંધાણો હાં, (૨)
મારે ધ્યાન ધણીનું ધરવું છે રે,
હાંહાં રે મારે ધ્યાન. બીજાને.
અવર પુરૂષની મારે આશ નથીરે હાં (૨)
મારે છોગાળાને છેડે પાર પડવું રે;
હાંહાંરે મારે છોગાળા. બીજાને.
સંસાર સાગરમાં મોહજળ ભરીયોરે હાં. (૨)
મારે હરિના ભરોસે તરવું છે રે,
હાંહાંરે મારે હરિને. બીજાને.

બાઇ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ હાં. (૨)
મારે રાસ મંડળમાં ફરવું છે રે,
હાં હાં રે મારે રાસ. બીજાને.

૧૮

શ્રી વલ્લભ વિઠલ શ્રીજી સ્વામી, શામળીયા વાલા;
સઘળુ સમજો છો અંતરજામી. નંદલાલારે.
ભય તો લાગે છે મુજને ભારી, શામળીયા વાલા;
અંતકાળે શી વલે થશે મારી. નંદલાલારે.
સેવા સમરણ ભાવે કીધું. શામળીયા વાલા;
રંક સાધુને દુખ દીધું. નંદલાલારે.
વેદ ધર્મને વિસાર્યા, શામળીયા વાલા;
અવગુણ ભર્યા છે મુજમાં સારા. નંદલાલારે.
સહુ જાણે છે ભક્ત સાચો શામળીયા વાલા;
પાખંડી પાપી નથી કાચો. નંદલાલારે.
બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ ધરજો, શામળીયા વાલા;
પીડા ન પામું એવું કરજો. નંદલાલારે.
સન્મુખ લોચનમાં આવી રહેજો, શામળીયા વાલા;
દોષ ન જોશો દરશન દેજો. નંદલાલારે.

શ્રીમુખ બોલ્યા તે સાચુ કરજો, શામળીયા વાલા;
દુઃખ હૈયાનાં સર્વે હરજો. નંદલાલારે,

૧૯

કાયા જીવને કહે છેરે, સુણો મારા પ્રાણપતી;
મેલી મુજને કયાં જાઓછોરે, આ વગડામાં અથડાતી. ૧
જીવ તમારા લીધેરે, ચાલું છું હું મદમાતી;
તમ વિના નહી મારેરે, આ દેહીના સંગાથી. ૨
જ્યારે તમે જાશોરે, ત્યારે તો મારી શી રે ગતી;
જ્યારે જાવુંજ હતુંરે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી. ૩
ઘણાં લાડ લડાવ્યાંરે ભેગી બેસી જમતી.
હવે કેમ તરછોડીરે, આવિ કેમ ફરી મતી. ૪
કોઇક ગુરૂજ મળીઆરે, અગમ અગાધ ગતી;
કરશે બ્રહ્મ સ્વરૂપેરે, એ હું જાણુતી નોહોતી. ૫
છો દેવ નીરંજનરે, મુળે મંગળ મુરતી;
તારો ભેદ ન જાણ્યોરે, એવિ તારી અકળગતી. ૬
મારી કરણી ના જોશોરે, હું કરજોડી કરગરતી;
મેલી માયાને ચૈતનરે ચાલ્યા અમરાવતી. ૭

દાસ નારણસીંગ કહે છેરે, માયા પછે રહી રોતી;
ગુરૂ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય ગતી. ૮

૨૦

જીવ કાયાને કહેછેરે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે ક્યાં સુધી રમીએરે, નથી અહિંના રહેવાશી.
તારા મોહના તે ફંદમાંરે, પડી અમને ફાંશી;
તારી વાસના લીધીરે, ફર્યો લખ ચોરાશી. ૨
ગુરૂએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મા સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારિ કેડજ મેલીરે, શાને કરો ઉદાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યાંરે, શ્રી ગંગાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દૂર ખશી;
ભળ્યા તેજમાં તેજરે, હરી જેને ગયા વશી. ૫
દાસ નારણસીંગ કહેછેરે, અચળ થયા અવીનાશી,
ગુરૂ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

૨૧

જોડુરે એક મેંના પોપટનું, પાંજરૂં આ કાયાકંચનનું;
મેંના માયા હરીની દાસી ચેતન પોપટજી આવનાશી,

જુઓને અંતરમાં પ્રકાશી, જોડુ૦ ૧
કારીગર પુરા કેહેવાતા, પંચરંગી પાંજરૂં ઘડતા;
તેમાં માંહી પોપટજી રહેતા, જોડુ૦ ૨
ચૈતનનું નો તેજ ઘણું રે તપે, શોભે પરિબ્રહ્મની રૂપે;
બેઠારે માંહી મહા મંત્રને જપે, જોડુ૦ ૩
મેંનારેમાયાપોપટનીનજરેપડી,પોપટજીનુંમનડુંલેઇહરિ;
પોપટજીની મત સમુળગી ફરી. જોડુ૦ ૪
મેંનારેતુંતોઆવનેઓરી, મારીનેતારીસરખીબનેજોડી;
મેનાએ નાંખી મોહ તણી દોરી. જોડુ૦ ૫
હવેરે મેના કહેછેપોપટને આવિનેહુંતો વરૂંછું તમને;
રખેને દગો દેતાજી અમને, જોડુ૦ ૬
એવુંરેસુણીપોપટથયોબેહાલ,તેમતેમમેંનાકરેજઇન્હાલ
મેંનારે તને કરવા હું ન્યાલ. જોડુ૦ ૭
હવેરેમેનાપોતેમનમાંહસી,હુંતોપેલાપોપટનેરૂદિએવસી;
એનેરે લેઇ ફેરવું ચોરાશી. જોડુ૦ ૮
પોપટજીતો ભણવું એ ભુલી ગયા,જઇને પેલીમેનાના
વશમાં રહ્યા;
પોપટજી હવે મોહ દરીઆમાં વહ્યા, જોડુ૦ ૯
હવેરેમેંનાપોપટજીઅંનેને, બેઠારેહતોકાળબીલાડો કને;

જઇને પેલા પોપટજીને હણે. જોડુ૦ ૧૦
હવેરે પોપટને લાગ્યું ખારૂ, પેલુરેસુખ ક્યાંરેગયુંમારૂ;
પડેછેમારેમરવું ને અવતરવું જોડુ૦ ૧૧
ચૈતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પેલી માયાના
વશમાં રહ્યા.
માટેરે લખ ચોરાસીમાં ગયા. જોડુ૦ ૧૨
નારણસોંગ ગુરૂ ચરણની આશ. માયા થકી થઇને
બેઠોછું નિરાશ,
આપોને હરી ચરણ કમળમાં વાસ. જોડુ૦ ૧૩

૨૨

નાથકેસેગજકોબંધછોડાયો,એહિઅચરતમોહેઆયો.ટે૦
ગજ ઓરગ્રાહલડત જળભીતર,લડતલડત ગજ હાર્યો.
જવપુર મુંઢ રહિ જળ ઉપર,તબહરીનામ પોકાર્યો.૧
સવરીકે બોર સુદામાંકો તાંદુલ,રૂચી રૂચીભોગલગાયો;
દુરજોધનકો મેવોહી ત્યાગ્યો, ભાજી વિદુર ઘર પાયો.૨
પેઠે પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો,ફેણ પર નરત કરાયો;
ગીરી ગોવરધન કરપર ધારો, નંદ ઘેર લાલ કહાયો.૩
અગાશુર માર્યો બગાશુર માર્યો, દાવાનળ પાનકરાયો;

સ્થંભફોડીહિરણ્યાકશ્યપ માર્યો, નરસિંગનામધરાયો.૪
અજામેલ ગજ ગુણકા તારી, દ્રૂપતીકો ચીર પુરાયો;
પયપાન કરતા પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો.૫
દુરજોધનકો માન ઘટાયો, મોહી ભરોંસો આયો;
શબ સખીયનમીલીકંગનબાંધ્યો,રેશમગાંઠબંધાયો. ૬
છુટે નહીરાધાજીકો કંગન, કેસે એ ધનુષ ઉડાયો;
ખોલ કોટડી પારથ ધાયો, ગરૂડકુ નાજ સંતાયો. ૭
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કાંહાંરે છુપાયો;
જોગી જાકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો;
સુરદાસ પ્રભુતિહારોમીલનેકું,જસોદાકી ઘેન ચરાયો૮

૨૩

તેરે દયાધરમ નહી મનમે,મુખડાકયા દેખે દરપનમેટેક.
જબલગ ફુલ રહે ફુલબાડી;બાસરહે નીજ ફુલનમેં,
એકદીન એસી હો જાવેગી, ધની ઉડેગી તનમે મુ૦ ૧
ચુવાચંદન અબીર અરગજા, શોભે ગોરે તનમેં;
ધન જોબન ડોંગરકા પાની, ઢલ જાવેગા ખીનમેં મુ૦૨
નદીયાં ઘેરી હરી નાવ પુરાની, ઉતરી ચાહે સંગમે;
ગુરૂ મુખ હોય સો પાર ઉતરે,નુગરાડુબે ઉનમે. મુ૦૩

કવડી કવડી માયા જોડી, સુરત હરી નિજ ધનમે;
દશદરવાજાઘેરલીએ જબ,રહીગઇમનકી મનમે. મુ૦૪
પગડીયાં બાંધે પગ સવારે, તવ ઝુલા ઝુલે પલનેમે;
કહે કબીરા સુનો ભાઇસાધુ,એકલાલડરહેમનમે.મુ૦૫

૨૪

જાંહાં જોશો ત્યાંદુખીયાંબાબા,એ કયા વડ રહેમનમે;
જોગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપશીકુ દુખ દુના;
આશા મનશા સબ વ્યાપી,કોઇ પહેલ નહી સુના. ૧
રાજા દુખીયા પ્રજા ખાયા, દુખાયા ઘર બેરાગી;
દુખ કારણશેં શુકદેવને, ઉદરકી માયા ત્યાગી. ૨
સાચ કહેતો સબ જગ દુખીયા, જુઠા કહી ન જાઇ;
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દુખીયા, જીન્ને શ્રષ્ટી જમાઇ. ૩
ધુત દુખીયા, અબધુત દુખીયા હય ધન રંકા;
કહેત કબીરા નહિ ઓ દુખીયા, જીને મનકુ જીતા. ૪

૨૫

ધન ડાકોર રૂડુ ગામ, વસે મારો વહાલોરે;
શામળીઓજી ચતુર સુજાણ, તેને જોવા ચાલોરે. ૧

બહુ બોડાણાની પ્રીતે, પ્રભુજી પધારયારે;
અહીંઆં આવી ઉત્તમ કીધા કે, અધમ ઓધાર્યારે. ૨
ઘણા પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે;
દુખ જનમ મરણના જાય, સામા ડગ ભરતારે. ૩
એવો આનંદ રૂપી અખંડ, અંતરજામીરે;
વહાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રિતમજીનો સ્વામિરે;
એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રિતમજીના સ્વામિરે. ૪

૨૬

ગોવિંદજી પ્રાણ અમારોરે, મને જુગ લાગ્યો ખારોરે;
મુને મારો રામજી ભાવેરે, બીજોમારીનજરેનઆવે. ૧
મિરાંબાઇના મોહોલમાંરે હરિ સંતકો વાસ;
કપટીથી હરી દુર વશેરે,મારા સંતનકેરીપાસ. ગો. ૨
રાણોજી કાગળ મોકલેરે, દેજો મીરાંને હાથ;
સાધુનીસંગતછોડી દો,તમોરાખો દુનીયામાં લાજ. ૩
મિરાબાઇ કાગળ મોકલેરે, દેજો રાણાને હાથ;
સાધુના સંગત કબહુ ન છોડુ,નહિરહુતમારીપાસ. ૪
વિખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે,દેજો મિરાંને હાથ;
અમ્રુત કરી મિરાપીગયાંરે, જેનોહરીએઝાલ્યો હાથ. ૫

સાઢવાળા સાંઢ શણગારજેરે. જાવું સો સો કોશ,
રાણાજીના દેશમાંરે, મારે જળરે પીવાનો દોશ. ૬
ડાબો ધ્રહલો મેવાડનોરે, મિરાં ગઇ પુરવ માંય;
સરવ છોડી મિરા નીસર્યાં, જેનું મનડુ હરિમાંહ્ય. ૭
સાસુ અમારી સુશુમણારે, સસરો પરમ સંતોષ;
જેઠ જુગોજુગ જીવજો, મારો નાવલીઓ નીરદોષ. ૮
ચુંદડી ઓઢું તારે રંગ ચુવેરે, રંગ સોરંગી હોય;
ઓઢું હું કાળો કાંબળો, દુજો ડાઘ ન લાગે કોય. ૯
મિરાં હરીની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
સાધુ જનને દલતેશું પેલો દલ કપટીથી દુર. ૧૦

૨૭

માગતમાખણરોટી,ગોપાળ પ્યારે માગત માખણરોટી;
મેરેગોપાળકું રોટીબનાઉં. એકછોટીને બીજીમોટી ગો
મેરેગોપાલજીકુંબિહાકરૂંગી. બ્રખુભાનકી બેટી. ગો
મેરેગોપાળકુંઅંગીઆબનાદઉં,માથેકલંકી ટોપી. ગો
આઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, ચરણ કમળ
ચીત જોતી. ગો

૨૮

વાટ જુવે છે મીરાં રાંકડી ઉભી ઉભી વાટ. ટેક.
મુનીવર સ્વામી મારે મંદીર પધારોરે;
વાલા સેવા કરે છે દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
ફુલના તે હાર ને ફુલના તે ગજરારે;
ફુલના તોરારે ફુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
ફુલના પકવાન મીઠાઇયોને મેવારે,
ઘેબર જલેબી તલ સાંકળી, ઉભી ઉભી વાટ. ૩
લવીંગ સોપારીને પાનનાં બીડલાં રે,
એલચી દોડાને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
સાવ સોનાનાં સોગટા ઢાળ્યા રે;
રમવા આવો તો જાય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
જોતાં ઠરેછે મારી આંખડા, ઉભી ઉભી વાટ. ૬

૨૯

મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ટેક
મુખડું મે જોયું તારૂં, સરવે જુગ થયું ખારૂં;
મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂરે, મોહન તારા, ૧

સંસારીનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુછ કરી ફરીએરે; મોહન તારા. ૨
સંસારનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીદ જઇએરે, મોહન તારા. ૩
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભે ટાળ્યોરે, મોહન તારા. ૪
હવે હું તો બડભાગીરે; મોહન તારા.

૩૦

લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહિ મળે; ૨
જોતાં નહિ મળે,જીવને ખોળ્યો નહી જડે, લેને, ટેક.
કસ્તુરી ને કેવડો લઇ તેલમાં તળે;
આવો રૂડો મનખો મેલિ, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧
મોતી સરખો દાણો લઇને ઘંટીમાં દળે, ૨
બાવળીઆનું બીજ વાવે, આંબો નહી ફળે. લેને. ૨
સંત બોલાવે બોલતો નથી, અભીમાનમાં ફરે. ૩
મારી ધકકે આગળ કરસે, વેઠે ભાર ભરે, લેને. ૩
માયા તને મીઠી લાગે, ગોળશે ગળે, ૨
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નહી મળે, લેને. ૪

૩૧

હોલે હોલી કહેછેરે, પ્રભુ મારી વારે ચઢો;
બચ્ચાં મારાં મારેરે, તળે આવી ભીલ ખડો. ટેક.
બાણ તાણીને ઉભો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
દરમાંથી સરપ જો નીસરે તો વણશે મારાં કાજ
ગરૂડના ગામીરે આંટી રખે રાખી રહો. હોલે. ૨
કહેતામાંજ પરવરીવાને, શરપમાં નીરવાણ;
પારધીને તો પગેરે ડસીયો, તતક્ષણ લીધા એનાપ્રાણ;
ત્યાંથીબાણવછુટયોરે બાજ આવીહેઠેપડયો. હોલો. ૩
કઠણવેળામાં કામજઆવે,જોભજનકરોતો ભય જાય;
એવા સમરથ સ્વામીને મુકીને, કોના પુંજું પાય;
ગુનેહગાર તારોરે તુળશીદાસ ખરો. હોલે. ૪

૩૩

બાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા બાનાની પત રાખ;
બાનારે માટે જો દુઃખદેશો,તો કોણ જપે તારોજાપ. ૧
રોહિદાસની તમેપાતરીલીધીને, નવ જોઇ જાતકે ભાત;
શેનામાટે સનમુખરહીને,તમેનાઇકહેવાયા હો નાથ. ૨

અહ્લાદનિ તમે પ્રતીપાલણુપાળ્યાને, સ્થંભમાંપુયોંવાસં.
તાતી કઢા તમે શીતળ કીધાં. સુધનવાને કાજ. ૩
પંચાળીનાં પટકુળ પુરયાને, રાખી સભામાં લાજ;
સાગરમાંથી બુડતો રાખ્યો, રામ કહેતા ગજરાજ. ૪
ઝેર હતાં તે અમ્રત કીધાને, આપ્યાં મીરાને હાથ;
મેહેતાને મંડળીક મારવા આવ્યા ત્યારે કેદારો લાવ્યા
મધરાત; પ્ર.
ભકતોનાં તમે સંકટ ભાગ્યાં ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
તુળશીના સ્વામીને કહું કરજોડી પુરો અંતરની આશ

૩૩

હરિ ભજવાનું ચોઘડીયુરે તન ફરી ફરી ક્યાં મળશેરે;
ચોંપકરીને ચેતી લેજો, ભવના તારણ તરશોરે. હ. ૧
મનુષ્યાદેહ તો મટી જશે; પશુ પંખી અવતરશોરે;
વરણાગીમાં વારેજ ઉઠશે, કોઇ ખાણે રડવશોરે. હ. ૨
દુખ લાગે તો વેહેલું લાગો, ઉંધું ઉધું ચાલ્યુ રે;
માને ઉદર શું બોલ્યો તો;શું બોલ્યો શું પાળ્યુ રે હ. ૩
જોબન જાશેરે જરા આવશે, નેન નાશીકા ગળશેરે;
સગાં સ્નેહી સુખનાં બેલી, અંતે અળગાં રહેશેરે હ. ૪
હરી નામ તો હારી બેઠો વીખોયામાં વીટાયોરે;

ધોળે દહાડે ધજારે બાંધી, ચૌટામાં લુટાયોરે. હ. ૫
આ અવસરતો રૂડો કહાવે, પાપ ન કરશો પ્રાણીરે;
કલ્યાણ કહે તે કહ્યું ન માને પથ્થર ઉપર પાણીરે.હ. ૬

૩૪

ગઉચારી ઘેર આવે. વાલો મારો ગઉચારી ઘેર આવે;
હાથ લકડીયાંને ખભે કામળીયાં,મીઠી મોરલી બજાવે;
ગુંજા ફુળનાહાર, મનોહર, મોર મુગટ શીર સોહીયે;
સ્વામીતણી સુંદરતા જોઇજોઇ,વ્રજ જનના મન મોહીયે
કુમ કુમ કેરા છાંટા દેવરાવું, મોતીડે ચોક પુરાવું;
નરસઇયાનાસ્વામીમંદીરપધારો,શેરીયેને ફુલડાં વેરાવું

૩૫

ચાલો જઇયે દરશન કરવા, ડાકોરમાં ઠાકોર બીરાજેછે.
દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે.ટેક.
પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું શંખાસુરને મારીને;
શંખ નારાયણ બેટમાં બેઠી.વેદ લાવ્યા ચાર ત્રાણીને,
કુચ્છપ રૂપે સાગર મથિયો. ચૌદ રત્ન બહાર કાઢીને,
અમ્રત તો અમરોને પાયું, વિખ પાયુ વિષ ધારીને;

વરાહરૂપે પ્રથિવ લાવ્યા આવ નિરંજન આજે છે.
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે.
પ્રલ્હાદની પ્રતિપાળ પાળવા, નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું
હિરણાકસ્યપુ નખે વધેર્યો,વિધિનું વાકય સફળ કર્યું
વામનરૂપે બળીને ચાંપ્યો, ઇંદ્રરાયનું કારજ કર્યું;
છબિલોજી છડીદાર થૈ ઉભા,બળિરાજાનું ભાગ્ય ભળ્યુ
ફરશી ગ્રહી નક્ષત્રી કીધી, જય કુકણ બિરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે.
અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજા રાવણ મારીને;
વિભીષણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને;
કૃષ્ણ સ્વરૂપે કંસને માર્યો, ગોકુળમાં ગૌ ચારીને;
મોરલીમાં મહા મોહ પમાડયાં,ત્રણ લોક નરનારીને;
બુદ્ધ રૂપે જગન્નાથજી, જગમગ જોત બિરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે.
અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી,ઘટઘટમાં તમે રમી રહ્યા
ડાકોરમાં ઠાકોર બિરાજ્યા, બોડાણાપર કરી દયા,
ગંગાબાઇના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઓછા થયા
ભકિત જાણી સારંગપાણી, ગુગળી પાછા ઘેર ગયા;
આખલીંચો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠો લાગે છે;

દીનોનાથ દયાળદામોદર દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪
ઉંચુ દેવળ ઉંચું શીખર, ઉપર ધજા ફર ફરે;
જે દરવાજે નોબત વાજે, રત્નગર ત્યાં ગડગડે;
ગોમતી તીરે સંગત તીરે, સંઘ આવી ત્યા પડાવ પડે;
આડે દહાડે શુકરવારે, વાલમનો વરઘોડો ચડે;
રણછોડ રસિયો સૌમાં વસીયો, સૌને માથે ગાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૫
ઉત્તર દક્ષિણ પુરવ પશ્ચિમના, લોક દરશને આવે છે;
મોટા મોટા સંઘવી થઇને સંઘ ડાકોરમાં લાવે છે;
નયણે નરખું હઇડે હરખું રૂપ ઉપર જાઉ બલિહારી
શંખ ચક્રને પદમ બિરાજે; ગદા ધરી છે ગીરધારી;
શાકર માખણતુળશીનીમાળા,રાય રણછોડને ચડાવેછે;
ઇચ્છારામનાસ્વામી અંતરજામીભક્તને લાડલડાવેછે૬

૩૬

માતા જસોદા ઝુલાવે પુત્ર પારણે,
ઝુલે લાડકડા પુરૂષોતમ આનંદ ભેર;
હરખી નરખીને ગોપીજન જાશું વારણે;
અતિ આનંદ શ્રીનંદજીને ઘેર. માતા.

હરીના મુખડા ઉપર વારૂ કોટીક ચંદ્રમાં,
પંકજ લોચન સુંદર વિશાળ કપોળ;
દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશીકા,
કોમળ અધર અરૂણ છે રૂડા રાતા ચોળ. માતા. ૨
મેઘ શ્યામ કાંતિ ભ્રકુટી છે વાંકડી,
ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર ઝુમે કેશ;
હસતાં દંતુડી દીસે બેહુ હીરાકણી,
જોતાં લાજે કોટીક મદન મોહન વેશ. માતા. ૩
સીંહ નખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંગલુ,
નાજુક આભ્રણ સઘળાં કંચન મોતીહાર,
ચરણ અંગુઠો ધાવે હરજી બે હાથે ગ્રહી,
કોઇ બોલાવે તો કરે કીલકીલાકાર. માતા. ૪
લાલ લેલાટે કીધો કુમ કુમ કેરો ચાંદલો,
શોભે જડીત્ર જાણે મરકત મણીની માળ;
જનની જુગતે આંજે અણીયાળી બેઉ આંખડી,
સુંદર કારજળ કેરૂ ટપકુ કીધુ ગાલે. માતા. ૫
સરવે સોનાનું જડીત્ર મણીમય પારણું,
ઝુલાવે રૂમઝુમ વાજે ઘુઘરીનો ઘમકાર;
માતા વિધવિધ વચને હરીગુણ ગાયે હાલરાં,

ખેંચે ફુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
હંસ કારંડને કોકીલ પોપટ પારણે,
મપૈયા ચકોરને કાંઇ સારસ મેના મોર;
રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
ઘમઘમ ઘુઘરા વજાડે નંદકીશોર. માતા. ૭
મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
મારો જાયો વરરાજા થઇ ઘોડે બેસશે,
મારો કહાનો કરશે સદાય લીલાલહેર. માતા. ૮
મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે;
સારી સુખડી હું આપીશ હરીને હાથ,
જમવા વેળા રૂમઝુમ કરતો ઘેર આવશે,
હું તો ધાઇને તેને ભેટીશ રૂદયા સાથ. માતા. ૯
જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
નેતી નેતી કહે છે નીગમ વારોવાર;
તેને નંદરાણી હુલરાવી ગાયે હાલરાં;
નથી નથી એના ભાગ્ય તણો કંઇ પાર. માતા. ૧૦
વ્રજવાસી સઉ સરવેથી સુભાગી ઘણાં;
તેથી નંદ જસોદા કેરૂં ભાગ્ય વિશેષ;

તે સર્વથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ઘણું,
જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ. માતા. ૧૧
ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નંદ જસોમતી,
ધન્ય ધન્ય વંદ્રાવન જ્યાં હરીકેરા છે વાસ;
સદા જુગલ કીશોરે ત્યાં લીલા કરી,
સદા બલીહારી ગાય છે દયારામ દાસ. માતા. ૧૨

૩૭

ચીત તું સીદને ચીંતા ધરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે. ટેક.
સ્થાવર જંગમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ ઠરે;
સ્મરણ કરે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું, જન્મમરણ જાય હરે કૃષ્ણ. ૧
નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું ધ્યાન ગર્ભમાં ધરે;
માયાનું આવરણ કરયું ત્યારે, લખચોરાશી ફરે. કૃષ્ણ ૨
તું અંતર ઉદ્વેગ ધરે, તેથી કારજ શું સરે;
ધણીનો ધાર્યો મનસુબો, હરબ્રહ્માથી નવ ફરે. કૃષ્ણ. ૩
દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જંત્રી વજાડે જંત્ર, તેનો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ. ૪
થનાર વસ્તુ થયા કરે જ્યમ, શ્રીફળ પાણી કરે;
જનાર વસ્તુ એણીપેરે જાશે, જ્યમ ગજકોઠુ ગળે. કૃષ્ણ. ૫

જેને જેટલું છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
એમાં ફેર પડે નહી કોઇથી, શીદ કુટાઇ મરે. કૃષ્ણ.૬
તારૂં ધારયું થાતું હોય તો સુખ સચે દુઃખ હરે;
આપણનું અજ્ઞાનપણું એ, મુળ વીચારે. ખરે કૃષ્ણ.૭
થવાનું અણુચીતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
રાખ્ય ભરોંસો રાધાવરનો, દયા શીદને ડરે. કૃષ્ણ. ૮

૩૮

પ્રભુતનેપ્રસન્ન તે કેમથાય,તારાદીલનું કપટનજાય; પ્ર.
પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામસ્મરણમાં;અતીશે આળસતારે;
ડાચાકુટ લવ પરનીંદામાં, આખો દીવસનહારે પ્રભુ. ૧
પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે;
ગંજીફો સોગટાં કુટતા, આઠે પહોર નવ જંપે. પ્રભુ,૨
પ્રભુનું ચંદન ઘસતાં તારૂં, શ્રમથી શરીર બગડે;
કુંડી રહકું લઈ મરી મશાલે,ભાવે ભાંગજ રગડે,પ્રભુ૩
એકાદશી ઓચ્છવનું જાગ્રણ, અતી અઘરૂં તને લાગે;
ભાંડ ભવાયા જોવા સારૂ, સારી રાતજ જાગે પ્રભુ. ૪
હરીના ભક્તને લુખું સુકું, વેઠજ વળગી જાણે;
સગાંસંબંધિપ્રોહોણાઆવે,તેનેમીષ્ટાનપીરસેપરાણે. ૫

બે પૈસાની ગુરૂ સેવા બતાવે, ત્યાં ગણુગણુતુ બોલે;
ઘરનીસ્રીજ્યાંમાગેઘરેણું ત્યાં;હશીમગેનથઇડોલે.પ્રભુ ૬
ખોટાં મોતી કાચ ક્રીડીયાં, ભગવત ભુષણુ ઘાલે;
સોનું રૂપુ મણી મુકતાવિણુ,સ્રીસુતને નવચાલે.પ્રભુ૭
જગ દેખતાં જપવા બેસે, બાકીનાહ્ય ન ખાવા;
ગળાકાપેત્યાંથાયગળગળો,એ વૈશ્ણુવનાવાહાલાપ્રભુ.૮
આ કરવું આ ના કરવું, એમ અન્યને શાક્ષી દે છે;
તે પ્રમાણે તું નથી કરતો,અનુચીત કર્મ કરેછે. પ્રભુ.૯
અંતરના છળ અન્ય ન લહે, પણુ જાણે અંતરજામી;
એતો સાચાનો સંગીછે, દાસ દયાનો સ્વામી.પ્રભુ. ૧૦

૩૯

લાંબી સોડે સુતોરે, સુખની તે સજ્યા કરી;
કદીએ નવ બોલ્યોરે મુખથી તું હરી હરી. ટેક૦
આછેરે તારૂ આછેરે મારૂ, તેમાં બંધાણું તારૂ ચીત;
અલબેલીનો સંગ ન મુકયો; તે વિના આંધળોભીંત;
એક ઘડી તુંતોરે,થીર નવ બેઠો ઠરી, લાંબી સોડે. ૧
શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતરપર બાજ,
કહીયે ખરા પણુ કહ્યું ન માને કરે મુગતથી કાજ;

જેજેમતેતેમજરે,મુકીને તારે જાવું મરી, લાંબી સોડે.૨
ઉંચીઉંચીમેડીનેબાગબગીચા,નવીનવીભાતના રંગ;
તે ઘેર બેઠા કકળશે, કોય ન આવે તારી સંગ;
તુળશીતો કહેછેરે,લીધીલખચોરાશીફરી,લાંબી સોડે. ૩

૪૦

ગોવંદગુણગાઇલ્યોમનઘેલા,તમેથાઓનેવહેલા વહેલા
હરીગુણ ગાઓને પ્રથમ પહેલારે. ગોવીંદગુણ૦ ૧
કાયા પાણીનો પરપોટો, અંતે એ ભરૂશો ખોટો;
જુગમાં હરીજશ મોટોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૨
મન તું મારૂં મારૂં કરતો, સગા સંબંધી સાથે લડતો;
તું તો હિંડે છે વન રડવડતોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૩
જીવ તારી માત પીતાને ભ્રાત.કોઇનહીઆવેતારીસાથ;
તારે જાવું એકલડાં વાટરે. ગોવીંદગુણ૦ ૪
જીવ તારે અવર તણીછે આશ, વેશત્રણાને થોડીરાત;
ક્ષણમાં થઇ જાશે પરભાતરે ગોવીંદગુણ૦ ૫
એવી વૈષ્નવ જનની રીત કરી લે શામળીયાશું પ્રીત;
ભકતભોવન કહે હરિ ભજીને જીતરે, ગોવીંદગુણ૦ ૬

૪૧

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
ચાલો લાડકવાયા લાગું તમને પાય;
તેમ તેમ રીસાઇને રંગ રસીયોજી; આવે નહી,
પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાશી જાય. માતા. ૧
કાન કેમ સંતાપે મુજને ઘરમાં કામ છે,
વાટ જુએછે કાના બેસી રહ્યા બળવીર;
તમને શીખામણ દેઉ છું તે કેમ નથી લાગતી;
શા માટે શામળીયા ભરો નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
આવા ઢંગ ધુતારા જો કોઇ તુજમાં જાણશે,
ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર;
કોઈ કન્યા નહિ આપે કાના કાના કહું છું કયારની,
રાખો ડહાપણ ચાલો રાડ તજીને ઘેર. માતા. ૩
હવે નહિ મારૂં મારા સમ મુજને છે બાપના,
હું તો હારી તુજથી તું જીત્યો જગદીશ;
શું કરૂં લાડકવાયો એકનો એક છે નંદને,
શું કરૂં સાંખી રહું બાકી ચઢે છે રીશ માતા, ૪
જેમ તેમ સમજાવી લૈ ચાલ્યાં સુંદર શ્યામને,
કટિયે બેસારીને ચુંબન કીધું ગાલ;

મુખડું નરખી હરખી રંગમાં રીઝયાં ઘણું,
લાવી મુખડું આગળ મુકી કનકની થાળ માતા. ૫
માંહે પકવાનો પીરશ્યાં છે ભલી ભલી ભાતનાં,
માંહે ખાજાં જલેબી બરફી બુરા ખાંડ;
પેંડા પુરી કચોરી પડસુલીની પાતળી,
હયોલ્યો મારા સમ એમ મુખથી કહેતાં માંડ.માતા.૬
ઘેવર સુતરફેણી આણી અતીશે ઉજળી,
બીજા નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
અતિ જમાડે જમાડે માતા લાલને,
તળ્યા તાતાં લાવી તરત મુક્યાં શાક. માતા. ૭
મેસુર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
શક્કરપારા શીરા તેમાં સાકર બહુ;
મારા અલબેલા લાલજી શે નથી બોલતા,
મારા સમ જો હવે કશું તને નહી કહું. માતા. ૮
મારા સમ જો તુજથી વહાલું મુજને કોઇ નથી,
મારી આંખડીએથી રખે વેગળા થાઓ;
મારાં આંગણિયાં રૂડાં રૂડાં દીસે છે તેમ વડે,
સમખાશામળિયા હવે ન આઘા જાઓ, માતા.
પ્રેમે આરોગી ઉઠયા તે હરિ બળદેવજી.

માતા જસોદાને આનંદ અંગ ન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રંગનાં,
ઉભો દાસ હરિભટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧

૪૨

હઇયાના ફુટ્યા હરી સંગે હેત ન કીધુ,
લખ ચોરાશીકેરૂ લગડુ માંથે માગી લીધુંરે હૈ.
પેટને અર્થે પાપ કરંતા, પાછુ ફરી નવ જોયું;
ચાર દિવસના જીવતર સારૂ,મન માયામાંમોહ્યુંરે, હૈ
જન્મ મરણુ દુઃખે ગર્ભવાસનું, તે નવ શકીચોટાળી
માતાપિતા જુવતીસુતસંગે,વિસારચા વનમાળીરે.હૈ.
આળસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડયું તારૂ.
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તું મારૂંરે.હૈ.

૪૩

આળસ તજને અભાગીઆ ગોવિંદ ગુણુ ગાતાં;
રામે આપ્યા તે રોટલા, લાગેછે ખાતાં આળસ.
સારૂ સારૂ કહી શાકને, ભલા સૈબડકા ભરિયા;
હઠીલાઇંડેડામદેઉતને, હરીકેમ વીસારીયા.આળસ.

અન્ન વસ્ત્રની આશથી, ધાયો ફરે છે અંત્ય,
લખરે ચોરાશીમાં ભટકશું, તેનીકાંઇચિંત્યા,આળસ૩
કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા, થઇ લખલખ કરશો;
કકરો કોઇ નાંખે નહી, માર ખાઇને મરશો.આળસ ૪
આડો દેહ મંજારનો, કેઇ પેરેરે ધરશો;
છેછેડકહિસઉહાંકરો,મિયાંઉમીયાંઉકરિ મરશો. આ.૫
છુટશો ઘેર ગોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
જે જેમ તેમ તે તાણસે,ધણીની બીક રાખી,આળસ. ૬
આજ સેવા કર સંતની. હરી હેડામાં આણી;
નહી તો પાડા થઇ પંથમાં, ભરશોકેમપાણી.આળસ,૭
માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડાંરે છુટાં;
ઘોડારે જઇને ધાશમાં પગ શાનેરે કુટો. આળસ. ૮
કીર્તન કરો શ્રીકૃષ્ણનું મુખી બીજીરે વાણી;
બકબક થઇને બોકડા, ખાસો ખરસાણી, આળસ ૯.
ગરજીને ગાઓ ગોવિંદને, ઘણા કાઢીને ધાંટા;
તો ઉંટ થઇ નહી અવતરો,ખાવાને કાંટા. આળસ૧૦
માનીતી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે ચાલો;
હસ્તિથઇનેમસ્તીઓ,માથેનહીધુળઘાલો. આળસ ૧૧
કૃષ્ણ વિસાર્યા તે કોડશું, બહુ અવતાર ધરશો,

વાંદર થઇ વરણાગીયા,કાળે મુખેરે ફરશો. આળસ.૧૨
હરિ ગુણ ગાતા તુજને, ટાઢ વાય શરીરે;
બગલા થઇ કેમબેસશો, તમે જંળની તીરે. આળસ.૧૩
ગુણલા ગાઓ ગોવિંદના, શું લાગો છો લોભે;
ધુડ થઇને ધુધશો, તમે ઘરને મોભે. આળસ.૧૪
કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો, કાને છો તમે શરૂવા;
કોળ નોળવણિયરતણા, દેહ છુટોને વરૂવા આળસ.૧૫
પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મુકો;
નિત્યે ઘર ઘર માગશો, તમો લુખોને સુકો. આળસ.૧૬
રીંછ રોઝને વાઘની, છે નરતીરે કાયા;
તે છુટવા છબીલો ભજો, તમે મુકીને માયા આળસ.૧૭
ચેતિ સકો તો ચેતજો, શું કહીયેરે ઝાઝું;
હરિ વીનાજીવનું દુખડું,કહેતા હું તો વાજું.આળસ.૧૮
માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઇ સાધન સજીયે:
રામકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને ભજીએ આળસ.૧૯

૪૪

દીવલ તો ખુટયુંરે કુશકા ખાંડતારે,
પ્રાણીયા તેં કીધું એવુંરે કામ;

આદર કરતારે, આયુષ્ય વહિ ગયુંરે,,
સુખમાં તો સમર્યા નહી શ્રીરામ. દીવેલતો. ૧
મનુષ્ય જનમરે મહા મહી જડયોરે,
ભજવાને સત્ય શ્રી સારંગપાણ;
વહોરતને વહોરીરે, કાચ કથીરનીરે;
કહાવે વળી સઉમાં ચતુર સુજાણ. દીવેલતો. ૨
જ્યાં લગી વહેતોરે ગાતર ગાંઠડીરે,
ત્યાંલગી સહુકો કરશું હેત;
દોહેલી વેળાનોરે, સંગી એક રામછેરે,
ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત દીવેલતો. ૩
ઉંચીને કોટરે ભાઇ શું દોડતોરે,
આગળતો આવે છે મહા અર્ણ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
તે પ્રભુ રાખજે તુજને શર્ણ. દીવેલતો. ૪

૪૫

સામાન સાંભળરે સંગી તારા ચાલીયારે,
જે વળી આવતા તારે સાથ;
ઇંદ્રિયો સઘળીને શીથળ વિથળ થઇરે,
લાકડી તો ઝાલી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉદરને કાજેરે પરને આંગણેરે,
ઉભો વળી સાંજે ને પરભાત;
ધંધાને કરતાંરે ધોળાં આવીયાંરે,
નવ લહી કાળ કેરી જે ઘાત. સામાન. ૨
આ ભવમાં આવિરે ભલપણ શું કરયુરે,
ભાર મારી જનેતા નવ માસ;
રામ નામ લેતાંરે રસના આરસીરે,
કીધી તેતો વિષીયો કેરિ આશ. સામાન. ૩
બુદ્ધિ બળ સાથેરે બંધનમાં પડયોરે,
જઈ ભીડી બાવળીયાશું બાથ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
વાલો મારો નર્ક નિવારણ નાથ. સામાન. ૪

૪૬

હરિ ભજનવિના; દુઃખદરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
જડ બુદ્ધિ જીવ, સંત વિના શુદ્ધમારગ કોણ બતાવે ટેક
તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યા, કે કર્મ તણા કોઠાર ભર્યા
અઘ ઓઘ તણા અંબાર કર્યા. હરિ. ૧
ફર્યો ચાર, ખાણ લખચોરાશી થયો જળચર
સ્થળચર ગર્ભવાશી.

માયા બંધનથી ન શકયો નાશી. હરિ. ૨

પામ્યો મનુષ્યદેહમાં નહિ મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા;

હવે ગાઇલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ૦ ૩

તું ઝાડપહાડ જડરૂપથયો તે શીત વરસુ સુરતાપ સહયો;

તારા કષ્ટનો પાર નવ જાય કહ્યો. હરિ૦ ૪

દુઃખજન્મમરણ એવું જાણી; શું બેઠો આળસ આણી;

કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિ૦ ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય;

તાપ તાપ ટળે, જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય. ટેક

શુકજીનું મુળ જુઓ શોધી, સજનો ઘાતી પશુરોધી;

થયા આપે ઇશ્વર અક્રોધી. હરી૦ ૧

જુઓ વાલ્મીકજીની વાત ખરી, જેણે દર્ભશારામાં
દેહ ધરી;

તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરી૦ ૨

જુઓ એકલશૃંગી હરણીના; જુઓ વ્યાસમુની વણ
પરણીના;

જુઓ સુતપુરાણી કોણ કરણીના. હરી૦ ૩

જુઓ દાસી સુતથી શું હીણપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર
ચરિત્ર ઘણું;
થયા નારદ મન ગોવિંદતણું. હરિ૦ ૪
જુઓ માંડવની મીંડકી માતા, એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે
વિખ્યાતા;
જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા. હરિ૦ ૫
જેમ મધ્યમ જળ ગંગામાં ભળે, તે ગંગા સરખું
થઇને ફળે;
જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિ૦ ૬
એમજાતભાતસઉનજાણી,હરિભજેતેહહરિસરખોપ્રાણી
કહે પ્રીતમ ઓળીખો એધાણી. હરિ૦ ૭

૪૮

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના જાણ્યા, તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાલોજી,મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત પ્રોયું.ટેક.
તેં અમરત ઢોળી વીખ પીધું,તેં હાથે કામ કુડું કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું. દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧
તનેજાળવીયો જઠરામાંહી,તારૂંરક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી
તેને સંભારયા સુપને નાંહી. દેહ૦ ૨

તેં જગપતિને નવ જોયો, કલ્પવૃક્ષ તજી બાવળ બોયો;
તે ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦ ૩
એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ. ૪
એને કૃતઘ્ની સરખા કહીયે, તેની સંગે તે સરખા થઇયે;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહીયે. દેહ. ૫

૪૯

હરિભજનથકી, છોટાહોયતે સઉથી મોટા થાય એ રાગ.
મન માને નહીં, સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાય;
ખળકઠણકઠોર, ચંચળચોર ચપળચિત્તચોદશા જાયટેક.
મનભુતતણી પેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું;
તને હરિ ભજવાનું નથી ગમતું. મન૦ ૧
જમકિંકરનો ભયજાણે, તો મિથ્યાસુખને શિદમાણે;
ગયો અવસર ઉરમાં નવ આણે. મન૦ ૨
મળ્યો મનુષ દેહ તેમાં નહીરે મણા. ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા,
તું તો માને ગુણ ગોવિંદ તણા. મન૦ ૩

મગહળનો માથે માર પડે, તોયે ફરીને દવાર અડે;
ફળ દેખી મરતક ઝાડ ચહડે. મન૦ ૧
કહે પ્રીતમચેતીલે પ્રાણી,શું સુતો સોડય ઘણી તાણી
તારે માથે મરણનોં ભય જાણી. મન૦ ૧

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યોરે,એનીતો કહીયે અક્કલ ઘણી
સહુથી તો રમનારોરે, શોભા તો એના નામ તણી.ટે
ખરૂ એ પાણી ને ખોટું એ પાણી,પાણીઅફીણને ખાંડ
એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી બ્રહ્માંડ;
પાણીનુંબન્યુંમોતીરે,પાણીની બની હીરાકણી. પા. ૧
પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહીમાંસ
પાણિનારે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ;
પાણીના હાથી ઘોડારે,પાણીની શાલપામરી બણી પ
પાણીનારે પચરંગ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનાંરે અન્ન
સહુથી ન્યારોમારોસાંઇ બીરાજે;તેનેદેખીનેથયોછું દંગ
સંગ કીધો તેનોરે, સત્તા તો આત્માની ઘણી પાણી૦
અક્ષરાતિ તે અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા,ને અક્ષરથી નરના
ઓંકારથિ ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અડાવીસ નિરધા
ઓગણત્રીશમા મહાવીષ્ણુરે, ત્રીશમાબાપુ માયભણી.

૫૧

નામ જેણે જાણ્યું રે, તેતો વેદ ચારે ભણ્યો;
ભેદ જેણે જાણ્યોરે, તેતો ખરો તરત ભણ્યો. ટેક.
અતરીસ આભણુ અંગે ધરિ નારિ,
નાક વિના શો શણગાર,
કવીએ જો આપનું આપ ન જાણ્યું,
તે કેમ કરિ ઉતરે પાર;
સાર કયાંથી મળશેરે,ભણ્યો ખરો પણ ન ગણ્યો નામ.
વાંઝણી નારીને સુપનું આવ્યું છે.
પુત્ર નથીરે એની પાસ;
એમ ભજન દેખા દેખી કરે છે,
તેની કેમ પુરી થશે આશ;
કેને બાપ કહેશેર, વેશ્યાએ જે પુત્ર જણ્યો. નામ૦ ૨
નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથું પદ અવિનાશ;
એ ચોથા પદનો જે ભેદ જાણે,તેને કહિએ હરિતણોદાસ.
નાશ કરિ કર્મનોરે.સંશે એક પળમાં હણ્યો નામ૦ ૩
ગરીબી રાખી તમે ગુરૂજીનોસાહો, કરો શબ્દનો તોલ;
આપણુ થકીજો અદકો મળેતો, તમો ધારણ કરજોબોલ

૫૨

ગુરૂને સંગે બાપુરે,અનામી નામ પોતે બનાયોનામ
ટીટાડી કહે તજિયેરે, ભુમી ઉપર ભારજ ઘરો;
અઢાર અક્ષોણિ દળમાંરે, ઈંડા અટવાઈ જશે.
ભુમિ તજી જઈ વ્યોમે વસિયે, પણ ભવિષ્ય ન ભુ
કૃષ્ણ કર્યું તે કોઈથી ન મટે, શું ડહાપણમા ડુલે;
હજુર હુકમથીરે, હોનારૂં તે સેજે હશે ટીટાડી
રામ પ્રકટીને રાવણ રોળ્યો, ને પાણિમાં બાંધી પાળ
સોનાની લંકાક્ષણમાં લુંટાવીને,વિભિષણકર્યોરેભુપ
વિશે ભુજ વાઢયારે, છેદયાં મસ્તક દશે ટીટાડી
પ્રલ્હાદજીનાં પ્રતિક્ષા પાળી હિરણ્યાકશ્યપુ હણ્યો;
નરસિંહ રૂપ ધર્યું મારે નાથે, બ્રહ્માના વરને ગણ્યો;
હરિથી સર્વે હેઠુંરે, ઉગરે નહિ ઉપાય કશે. ટીટાડી
ગજઘંટાનાંખીને ઈંડાં ઉગાર્યાં,પક્ષાનાકીધીપ્રતિપા
મુકુંદ કહે મધુસુદન મોટા, સમરો દીન દયાળ;
બાળ મને લાગિરે, હરિ હરિજનમાં વસે. ટીટાડી૦

૫૩

કપોતના કહેછેરે. કંથ મારૂ કહ્યું કરો;
સીંચાણાનો ભે છે રે, પારધીએ બાણ ભગે. રે

અહીંથી ઉઠી અળગાં રહિયે, આ દેશતજી પરદેશ;
મરમ વચન પીયુ મારાંરે માનો, લાજ નહિલવલેશ;
પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણ રૂદે ધરો. કપોતની. ૧
કપોત કંધ કહે કાયર, કામની, હોનાર છે તે હસે;
શતરનું સાલ સેજમાં ટળશે, કર્યું કર્તાનું થશે;
હરદે હરિ રાખોરે, મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરો. કપોતનીર
અહિ ડસ્યો પારધીને પાયે;બાણ ડગ્યો તે વાર,
સીચાણાનું છેદાયું સિર, કૃષ્ણ કરણી કરતાર;
ભાવે ગુણ ભાખોરે. ભવજળ તરો તરો. કપોતના ૩
તન તરૂવર પ્રાણ પંખીડા, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર;
અહંકાર અહિનેજરા પારધિ. ક્રોધ સીંચાણોનિરધાર
મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની૦ ૪

૫૪

માથે કોપી રહયોછે કાળરે, ઉંધ તને કેમ આવે;
પાણિ પહેલી બાંધી લેને પાળરે, ઉંઘ તને કેમઆવે;
નથી એકે ઘડીનો નિરધારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
આતો સુપના જેવો સંસારરે. ઉંઘ તને કેમ આવે. ૨
અહ્યા એળે ખોયો અવતારરે; ઉંઘ તને કેમ આવે,
તારા માથે છે જમનો મારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૩

તારા મનનું ધારયું થશે ધુળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
ચાર તોલાં છે મણુમાં ભુલરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૪
ફરી આવ્યો છે ગર્ભમાં ફોલરે. ઉંઘ તને કેમ આવે;
થોલ આવેલું થાય છે કથોલરે. ઉંઘ તને કેમઆવે. ૫
જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારા ડાપણમાં લાગી લાયરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૬
કાંઠે આવેલું બુડશે ઝાઝરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારે કાજે કહે છે રૂષિરાજરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૭

૫૫

આભડશેટમાં બુડયું બધું એંગરે, સારૂ થાય શીરીતે.
નથી નાહાતો ગોદાવરી કે ગંગરે. સારૂ૦ ૧
દેવ મંદિરમાં નથી કરયા દીપરે. સારૂ૦
નથી કરતો તું ટેલીયાની ટીપરે, સારૂ૦ ૨
નથી ચપટી કરાવ્યાનો ચાલરે, સારૂ૦
ખાવા તાકે મફતના માલરે. સારૂ૦ ૩
દેવ દરશનનું નિત્ય નથી નેમરે. સારૂ૦
આખી પ્રથ્વીના વ્હોરી લીધા વેમરે, સારૂ૦ ૪
નથી વાપરતો દેવની દસુંધરે. સારૂ૦
નથી વાપરતો વીપ્રની વસુંધરે. સારૂ૦ ૫

નથી દીધાં તીરથમાં દાનરે, સારૂ૦
નથી આપ્યાં અતીથીને માનરે, સારૂ૦ ૬
નથી કરતો'તું ખળાનિ ખેરાતરે, સારૂ૦
રૂપિરાજની ન રાખી રૂદે વાતરે. સારૂ૦ ૭

પ૧

જીવલડા આજ કે કાલે જાવું,
ઉડી જાયે રાખ થઇ તન આવું. જીવલડા. ટેક.
પડયાં જાળે પંખી તેતો પકડાશે.
કમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીત કરમાશે;
જનમીયા તેતો જરૂર મરી જાશે. જીવલડા. ૧
ગયા જેને ગાદીપતી ખાઇ ગોથાં,
પડયાં મુણી ચાલ્યાં પંડિત પોથાં;
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં; જીવલડા. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં,
ચાતુરંગી પુંઠે દળ ચઢતાં,
જુઓ એનાં નામ હવે નથી જડતાં, જીવલડા. ૩
ગુણીજન જેના આગળ નીત ગાતા,
વળી એતો દેશમાં વખણાતા;
તે તો ગયા કાળના પુરે તણાતા. જીવલડા. ૪

નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
મોહોટા મોહોટા મહિપતિને જઇ મળતા;
બહુ એવા મળ્યા મશાણમાં બળતા, જીવલ્લડા. ૫
ફુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
ધમધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતાં;
દિઠા એતો નજરે ઠાઠડીઓમાં ઠરતા. જીવલ્લડા. ૬
જેને ઘેર ગરબડ ત્રંબાળુ ગાજે,
વળી વાજાં છત્રીસ વેગળાં વાજે;
રાજા એવા જલતા જોયા રૂષીરાજે. જીવલ્લડા, ૭

૫૭

મનડા માન્ય સાચુ છે મરવું,
ખીલ્યાં પાંહડાં એને નહી ત્રુટે ખરવું, રે મનડા. ટેક.
પડતા ચહેમાં કંઇક કો વરસ પચીસે,
વળી કેટલાકતો વહી ગયા ત્રીશે;
ત્રીયા મેલી ટળવળતી કોઇ યે ત્રીશે. રે મનડા. ૧
ખુટે કાળે કંઇક અગાશીથી ખશીયા,
રહ્યા ખપી પરદેશમાં કંઇક રસીયા;
દિઠા કંઇક દેહોત વિષધરે ડસિયા, રે મનડા. ૨
બાળવયમાં શોધી લીધાં કંઇક બળીયે;

ફરયાં જાણે વાંદર ચોળાની ફળિયે;
કાઢી નાખ્યા કંઇકના વંશ કોગળીએ. રે મનડા. ૩
ભળી ગયા ભોમી વિશે કંઇક ભોમી,
ઊડી ગયા કંઇક નારી આગે ઊદયોગી;
જતા રહ્યા જાણે દિગંબર જોગી. રે મનડા. ૪
નીચું કરી કાંધ ન કોઇને નમતા,
મહા અભીમાન અને અતિ મમતા;
ભાળ્યા એના સમશાને કાગડા ભમતા, રે મનડા.૫
લખેશરી કરોડપતી કંઇક લોકો,
હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
પડી ગઇ એહવાની ઓચંતી પોકો. રે મનડા. ૬
કદી નોય સુપનાની દોલત સાચી;
કાયા માયા એજ રીતે જાણો કાચી;
રખે રૂષીરાજ કહે જુઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણછોડજીનો શણગાર.

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણગાર,
તમને નીરખું વારમવાર, રણછોડ;

તમારી શોભા અપરમપાર, રણછોડ,
તમ દર્શન અમો મંદીરમાં પેઠા,
નાહી ધોઈ પ્રભુ બાજોઠ બેઠા,
શણગાર લઇ સઉ શેવક પેઠા;
પ્રથમ પહેલા ધોતી ધરાવી,
સારી સારી સુગંધી લગાવી;
ચંપો ચંબેલી, જુઇ, કેવડો, ને ગુલાબછડી,
તે મેકે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
જરકસીનો જામો પહેર્યા છે,
પાપણ ઉપર પાઘ ધર્યો છે;
કસી કંદોરો, ને કાતરો ઘાલ્યો,
દામણીએ આડો આંકજ વાળ્યો;
હીરા, માણેક, મોતી ને મુકતાફળ,
તે શોભે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
મુસ્તક ઊપર મુગટ ધર્યો છે,
કોટમાં આભરણ કંઠો જડયો છે;
ચીસપટી માંહી પદ્મ પડયો છે;
કાને કુંડલને હબચીએ હીરો.
કડાં, સાકળાં, વેડ, વીંટીઓને બાજુબંધ;

ઝાંઝરનો ઝમકાર. રણછોડરાયે.
તુલસી, ગુંજ કમળની માળા,
માં ગેડીને વાંસળી વાળા;
। શોભો તમેછો નંદલાલા,
ના બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;
ત્ર થકા એવે રૂપે દર્શન દેજો,
ખ્યાં એવા રદયમાં રેહજો;
ગાય તમારો દાસ. રણછોડરાયે.

પુદામાને બતાવેલિ અકળ લીલા.

વખત વિઠલવર ચાલ્યા,ભાવભક્તઉપર લાવ્યા;
। સ્નેહિ સુદામાને, મળવા માધવજી આવ્યા, ૧
.માપુરિમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાધ્યું;
ત્ર પત્નિ સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યું;
મા કહે છે નારીને,ચડાવ્ય ચુલે તપેલી;
સીદ્ધ ને નવ નીધ તે,આ હરીએ મનેઆપેલી. ૩
. તાંદુલ લઇ માધવે, મને ઘણો ગ્રહસ્થ કરયો.
દર હતું દાણા ન મળતા, છે દુખનોદિવસહરયો ૪

રામા રસોઇ કરવા બેઠી, શાક પાક સામગ્રી ઘણી;
રોટલીની શેર કણેક બાંધિ, તેમાંથી અદ્ધશેરવણી. ૫
ત્યારે સુદામા કહે શામને, શીદ ભુખ્યા બેશી રહીએ;
રસોઇ તૈયાર થવાઆવી, નદીએ નાહાવાનેજઇએ ૬
એટલે ઉઠયા શામ સુદામા, એક એકના કર ઝાલ્યા;
સ્વચ્છ ધોએલા વસ્ત્રજ લીધાં,વાતો કરતાબેઉચાલ્યા
સુદામા કહે સુણો શામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
લોક વાત કરે છે, માટે અકળ લીલા મુને બતાવો ૮
એહ અકળ લીલા જોવાને, મોહન હું મરૂ મથી,
શામ કહે અકળ લીલા, જોવામાં કાંઇ સાર નથી. ૯
સુદામા કહે મારે જોવિ, એમ કરતા નદીએ આવ્યા;
અકળ લીલા હરજીવનજી;દેખાડવાદીલભાવલાવ્યા ૧૦
શામ કહે સુણો સુદામા મન તણો મુમત મેલો;
આપારથી ડુબકી મારે, પેલે પાર કોણ જાય પેહેલો૧૧
એમ કહી મુમતે ચડીયા પડીયા નદીના નીરમાં;
ત્રણલોકનો નાથજ ત્યાંથી જઇ ઉભા સામીતીરમાં. ૧૨
અકળ લીલા નથી ઓછી નઉતમ નટવર નાગરમાં;
હરજીએ હડસેલી મેલ્યો સુદામાને સાગરમાં. ૧૩
બે ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યા, પસ્તાવો મનમાં કરતા;

ક્યાંગયું ઘરનેક્યાંછે ઘનશામ,આંખેઆંસુડાભરતા૧૪
મારે જળજોઈભડકી ઊઠયા, ભજવા માંડયાદીનબંધુ;
નદી મારીક્યાં નાશી ગઈ,ક્યાંથી આવ્યો આસિંધુ૧૫
આજળથીનહી જાઊજીવતો,કહીજુગદીશનું ધ્યાનધર્યું;
દામોદરને દયા ઉપની,સાગર વચે ગામ કર્યું. ૧૬
તેમાં મલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં,અવળી રીતીતે ચાલે;
બ્રાહ્મણ શુદ્રસરવે સરખા, એકએકને કન્યા આલે ૧૭
તેવા ગામમાં ગયા સુદામા, નગરશેઠ સામા મળ્યા;
બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા,કહીને સાથે લેઇ વળ્યા ૧૮
વીપ્ર કહે સુદામાપુરી કહો શેઠ કેટલે હશે,
શેઠ કહે સુદામાપુરી, જાતાં વીશ વરસ થશે. ૧૯
વીસ દિનથી વહાણ ગયાં છે, તે જઇને પાછા આવશે;
પછી તમને ઘેર પહોચાડે, સાઠ વર્ષે જવું ફાવશે ૨૦
સુણી સુદામા સંતાપ કરતા, કોને ઘેર જઇને રહીશું,
પેટ પાપી ઘુણવાલાગશે,ક્યાંજઇનેઅનાજખાઇશું ૨૧
શેઠ કહે સંતાપ ન કરશો, સૌ તમારૂ કષ્ટ કાપું;
ખાવાપીવા ઓઢવા પેહેરવા,રહેવાનેમંદિરઆપું. ૨૨
મારે પેટ છે પવીત્ર પુત્રી, તે દેઊ તમને કન્યા;
સુદામા કહેલેઊ શુદ્રની,થાયઅતી અધરમઅન્યા. ૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
સઘળે એઠું અન મળવાનુભુખે કયાંમારશોવળખાં૨૪
એટલે સુદામા અકળાયા ગામ લોક ગરદન ઘાલે;
સો વરસ ઘેર જવાનું અન્ન ઊદક વણ કેમચાલે. ૨૫
અન્ન ખાઇશું ને વટલાઇશું,પરણ્યામાંચીત્ત પેઠું છે;
નાતરહી સુદામાપુરીમાં ત્યાં જાણવા કોણ બેઠું છે ૨૬
એવું સમજી કન્યા પરણ્યા, જુદું ઘરબાર લઇ રહ્યા;
પત્ની રાંધે પોતે જમે ભ્રષ્ટ ભેગા ભ્રષ્ટ થયા. ૨૭
સુદામાએ સંસાર માંડયો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
પાડોશમાં એક અબળા મૂઇતી તે સારૂ શમશાનગયા
ઘણું ક માણસ ગયું મશાણે, મડદું છોડીને જુએ;
જે નારી મુઇ તેનો નાથજી, આંખે આંસુથી રૂએ. ૨૯
કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યાં ખડકી ચીંત્યામાં બહુજીવ પેઠો;
નારીનું મુસ્તક ખોળામાં, લઇને પીઊ બળવા બેઠો.
સુદામા જોઇ વિશમય પામ્યા, બળનારો મુરખ જેવો;
સુંદરી સાથે પુરૂશ મરે, આ અનર્થઅવળો કેવો. ૩૧
તે સુણીને સહુ જન બોલ્યા, સુદામા તું છે મતિયો;
આમ ચાલછેનારીપુંઠે,સ્વામી હોય તેથાયસતીયો. ૩૨
સુદામા કહે ચાલજ ખોટા તેને તમે માન્યો ખરો;

કોઇ પુરૂષ બળે નહી તેને કહો ભાઇ તમે શું કરો. ૩૩
લોક કહે ન તોડીએ ધારો, બાંધીને સાથે લઇએ;
સીધી રીતે બળે નહી તો પરાણે બાળી દઇએ. ૩૪
સુદામા કહે અરે શામજી, સર્વે મચ્યા તે લોક નડશે;
મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે૩૫
એવો એવો સંતાપ કરતા ભજતા શ્રી અંતરજામી;
હરી લીલાથી સુદામાની, પત્ની પણ મરણ પામી ૩૬
સુદામાએ સબ દીઠું ને. પોક મેલી રડવા બેઠા;
જાણ્યું જોડે મને બાળશે, કોઠીયો વચ્ચે જઇ પેઠા ૩૭
નાતણા ત્યાં લોકો આવ્યા મડદું ઉપાડયું હાથે;
સુદામાને શોધિ કાઢયો, બળવા સારૂ લયો સાથે. ૩૮
શુણી સુદામા થરથર ધ્રુજ્યા, ખુણે રહી આંખો ચોળે;
લોક લઠીઆ લઇ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે. ૩૯
ખુણામાંથી ખોળી કહાડયા, ખેંચીને બારણે લાવ્યા;
હાથ ઝાલી હઠવા ન દીધા, તેડીને મશાણ આવ્યા.૪૦
ચીતા ખડકી સહુલોક બોલ્યા,બાકી નહિરહેચિત્યામાં;
પેહેલેથી સુદામા સમજી, બીરાજે આ ચીતામાં ૪૧
ગુણી સુદામા કરે સોસના, અમનીના ભડકા થાશે;
ફોલ્લા ઉઠશે પાણી છુટશે. દુખ પામીને જીવ જાશે, ૪૨

અગ્નિ ન ખમાયને જીવ જાય,બળ્યું બળવું નારિસંગે
તે કરતાં પડુ દરિયામાં, વેદના વ્યાપે નહિં અંગે. ૪૩
એવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તૈયાર થઉં છું;
ઉભા રહો ભાઇ મેલો મને એકવાર નાહાવા જાઉં છું૪૪
એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં જંપાપાત કીધો;
સ્નેહી સુદામાને શામળિએ નદિમાં ખેંચી લીધો ૪૫
સુદામાએ ડોકુ કહાડ્યું એટલે હસ્યા વનમાળી;
પ્રભુ કહે તમોછો પાછળ હું આગળ છું લ્યોતાળી૪૬
સુદામા કહે શેની તાળી, ઘણાં વરસ વહિ ગયાં;
કૃષ્ણ કહે કે હમણાં આવ્યા, નારી રાંધિ રહિ હશે;
વીઠલે કહે વસ્ત્ર જ પહેરો,રસોઇ શીતળ થઇ જશે.૪૮
સુદામા કહે શું બોલોછો, રસોઇ શેની શીતળ થઇ;
પ્રભુ મશ્કરી કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ ગઇ. ૪૯
તે કરતાં તમારૂં બોલ્યું, સત્ય હોય તો વાત કહું;
એ વારતા કોને નવ કહેશો, કહોનો હાંસી કરે સહુ૫૦
માહારાજા તમ સાથે શરત, કરિ પાણિમાં હું પડીયો;
કીનારો કેમ આવ્યો નહિ,સાગર જળમાં નીકળ્યો ૫૧
ત્યાં સોહામણું નગ્ર નીરખ્યું, બ્રષ્ટા બ્રષ્ટી સૌ પ્રાણી;

ઊંચ નીચને ભેગુ ભોજન,અનીતી દુઃખનીઆણી.૫૨
ત્યાં હું ગયો વિવાહ થયો શુદ્ર જનના ઘરમાં પેઠો;
ખાનપાન સહુ સસરે પુરયું તેને પુત્ર વરી બેઠો. ૫૩
ચોખારેહેવા મન ધર્યું પણ,અન્ન ઉદકવણુટળવાયો;
નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલાયો ૫૪
વટલીને ઘર સંસાર માંડયો પાંચ પુત્ર તેનેજ થયા;
તે વાતને બહુદિવસ વીત્યા તે વારના શુંઉભારહ્યા૫૫
સુણીને શામળીયો બોલ્યા, ભાષણુ તમારૂ ભાવ્યુ;
શ્યો સીંધુ શાં સુંદરી છઇયા,શુંતમનેસ્વપ્નુઆવ્યુ૫૬
જાગૃત છોને લવરી માંડી, ન બોલસો દુખશે ડાચું;
સુદામા કહે સોગન તમારા. નાહસ્વપ્નુએછેસાચુ ૫૭
શામ કહે સાચું હોયે તો, સંગ તમારો પરહરિએ;
બ્રાહ્મણુ જાતી ભ્રષ્ટ થયા, તેની સોબત કેમ કરીએ.૫૮
વીઠલ વદે કહ્યું વીશ્વમાં.ચાડી કરવા ચોરે ડાચુ;
સુદામા કહે વાત ન કરશો, પ્રભુ તમને પાયે પડું ૫૯
તવ શામ કહે ચાલો સંચરીયે, તમારી નારી પાસે;
મહારૂં કે તમારૂં સાચું સઘળું તે ત્યાં જણાશે. ૬૦
લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી, કહીને કૃષ્ણ કર ઝાલ્યા;
ગાંડામાં ગણી કહાડીને સાથે લઈ મહોલે ચાલ્યા. ૬૧

ઘરમાં સ્નેહી સાથે પેઠા અકળ લીલા બહુ પાકી;
રામાની રસોઇ જોઇ તો, નવટાંકની રોટલી બાકી. ૬૨
તેવું જોઇને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીલા;
શામ કહે તમે સંસાર માંડયો, તે સઘળી મારી લીલા.
સુદામા કહે અકળ લીલા, શું વખાણું મુખ થકી;
ત્રીકમજી તમારી લીલા, સપને પણ જોવી નથી. ૬૪
સુદામાજી બન્યા ભક્ત જનને મન ભાવે;
વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમ આવે ૬૫

ઝુલણી.

ગાયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને, વારણા લેઉં
વારી વારી
ઘરમાં પેસતાં કાનઉઘાડા દીઠા,ઝુલણી કયારે વિસારી
ઓ નંદના નાનડીઆરે, ખમા મારામનનામોહનજીરે;
ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના
પાતળીયારે,
ખમા રાય રણછોડ રંગીલારે, નંદલાલ ઝુલણીકયાંરે
વિસારી. ૧
રૂવે રૂવેને કાન રૂદન કરે ને, લાવી બેસારૂ સામ ઓટે;
એરે ઝુલણીને કારણેરે, કાન મંદીરીયામાં લોટે, ઓ
નંદના નહાનડીયા ઓ નંદના. ૨

સાવ સોનાની સોએ મંગાવું, ને રૂપલા કેરા ધાગા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો; કહાન કુંવરના વાઘાં
ઓ નંદના નાહાનડીયારે. ૩
એરેઝુલણીમાં કાંઇએ નથીપણ જડીઆછેમાણેકમોતી;
એરે ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં જોતી;
ઓ નંદના નાહાનડીયારે ૪
જરકશીનો જામો શીવડાવું,નેઉપરશીવડાવુંકાનટોપી;
છાનો રહેને મારા કુંવર કનૈયા, કાલ પરણાવું ગોપી;
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૫
દ્વારકાથી પ્રભુ ડાકોર આવ્યા, ને ડાકોર કીધું છે કાશી;
મધરાતે મથુરાથી, નાઠા, મારી છે પુતના માસી;
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૬
રૂપીઆ તે ગજનો મશરૂ મંગાવું ને બખીયાદેવરાવું
રામ રાતા;
ગાય શીખેને સાંભળેરે ગુણ ગાય જસોદા માતા,
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૭
ખમા મારામનનામોહનજીરેખમામારાતનના ત્રીકમજીરે
ખમામારાપ્રેમનાપાતળીયારેખમારાય રણછોડરંગીલારે
ઓ નંદલાલ ઝુલણી ક્યારે વીસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ.

શ્રી ગુરૂ ગોવિંદને હું નમું, પ્રેમશું લાગું પાય;
આરાધું અવિનાશ એવા. અનાદિ નિરંજન રાય
આદિ નિરંજન અકળ સ્વરૂપ, રામે લીધાં રમવારૂપ;
સૃષ્ટિ નીપાવા થઇ મનસાય, સુભટ થઇ પોઢયા જળમાં
જે જે વૈકુંઠરાય. ૧

હરી જળમાં પોઢયા સહી સેષ, નાગ ઉપર તે જાય;
નારાયણની નાભી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રગટજ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;
ત્રણ કન્યા બે પુત્ર વિખ્યાત, પ્રિયવરતને ઉત્તાનપાદ
જે જે વૈકુંઠરાય. ૨

ઉતાનપાદ નર નીપજ્યો, રાજા રૂપ નિધાન;
રાજાને બે સુંદરિ. તેનાં સુરતી સુમતી નામ;
સુરતી ઉપર નહીરે માન તેના કુંવરજી એક સંતાન
સુમતિ ઉપરછે ઘણું હેત, તેના કુંવર ઉત્તમ એક જે.
ઉત્તમ ઉછંગે બેસાર્યો રાયે સભામાંહી એકવાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી હઇડે હરખ અપાર.
હરખ ન માયે હૈડામાંય, ધ્રુવજી રમતા આવ્યા ત્યાંય;
ઉછંગબેસેવાકીધાંમન,અપરમા કહેકઠણ વચન.જે.૪

સુમતી.

અપરમાએમ બોલ્યા,ભુંડા, એ સુખ તુજને ક્યાંથી
અભાગણીના પેટતણા તું, જાને અકરમી ઇહાંથી,
ઇહાંથી જઈ વનમાં તપ માંડ, હરિભજીને કાયા છાંડ;
ફરી જન્મલેમારે શરીર,તોતનેરાજઅપાવીશવીર.જે.૫
વચનો વનિતાનાં સાંભળી, ઉતાર્યો મહોંનો રંગ;
સભા તે સઘળી દેખતા, ધ્રુવજી થયા મન ભંગ.
મનભંગથઇ નાંખ્યોનીસવાસ,રોતાઆવ્યોમાની પાસ;
માયેચાંપ્યારૂદીયાશાથ,કહોકુંવરકોણેદુભાવ્યાઆજ.૬

ધ્રુવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઉત્તમરાયને ખોળે,
ઉછંગ બેસવા હું ગયો, ત્યારે અપરમા એમ બોલે,
અપર કહેઅભાગણીકેરા,સુખમાંછોતોવન જાઓ વેલા;
ફરીજન્મલેમારેશરીર તો, તનેરાજઅપાવીશવીર.જે,૭

સુરતી.

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હઇડે ન ધરીએ દુઃખ;
પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ,

સુખઆપણનેકયાંથીવાલા,નીયમધર્મકશાનથીપાળ્યા;
નથી સંતોશ્યાજોગીજતી,તપતીરથવૃતકીધાંનથી.જે.૮
નથી સંતોશ્યા સાધુને નથી, આપ્યાં વિપ્રને દાન;
ઓછાં કરમ જ્યાં આપણાં ત્યારે,કયાંથી રાયનાં માન
માન ભોગવે ઉત્તમ નિત્ય,દતવિનાકયમપામીએવિત;
જો હોય ધંદ્રાસનનો ખપ. તો કુંવર જઇમાંડોતપ.જે.૯
તપ માંડયુ બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યા પદ્માસન;
સેવા કીધી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદમુન્ય.
મુનિએ માંડયો મોટોજાગ,તપતીરથવૃત થયા સુભાગ;
જોકરીએશ્રીહરીપ્રસંન,તોઅભાગીયાટળીએતન.જે.૧૦

દ્રુવ.

તને અભાગણી હું ટાળું મા, છુરે તમારો તન;
વનમાં જાઉં વેગે કરીને, સુખ સંભારૂ નાહ અન્ય.
સુખ સંભારે સાલે જેહ, વીશ્વંભર પરઠીયો દેહ;
હરી મળેતોતાપઓલાયનહીતરપ્રાણતજુરેમાય. જે.૧૧

સુરતી.

માતાને આંસુ આવિયાં, ને અંતર ઉપજી દાઝ;
રાજાએ મને પરહરિ, કુંવર તું કરે છે તાજ.
તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વછુટી મ્રગલી જેમ;
જળ વિના જેવીમાછલી,મારાપ્રાણજશેટળવળી.જે૧૨

ધ્રુવ.

ટળવળ મારે માવડી તું હવે, દુઃખનો આવ્યો અંત;
બીજ રોપાવિશ સુખનું, તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનંત કરૂણા કરશે હરી, આપણી આશ પુરશે ખરા;
એ છે અનાથનોરે નાથ.તેનેભજવાજાઉંરે માત. જે.૧૩

સુરતી.

વળી માતા એમ ઉચરે. કુંવર પાંચ વરસનો તન;
બીજું બાળક એકે નથી. કેમ હું વાળું મન,
કેમ મોકલું વનની વાટે, કહેતાં મારાં હૈડાં ફાટે;
આંખનીઆગળરહોનેબાળ,ઘેરબેઠાભજીયે ગોપાળ.જે.

ધ્રુવ.

ઘેર ગોપાળ ન પામીયે મનમાં, મોહ ઉપજે માય;
ખાતાં પીતાં પહેરતાં માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે મહારાજ;
વનમાંજઇવહેલોઆવીશ,માતાદો મુજનેઆશીષ. જે.

શુરતી.

આશિશ દેછે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ.
મસ્તકે રક્ષા માવના, કંઠે કૃષ્ણની રક્ષા જાણ.
કંઠે કરજ્ન કૃષ્ણ રક્ષણ. ઉરની આગળ નારાયણ;
કટીકેશ્રીવ પુરૂશોતમ પાય, એવી આશિશદેછે માય.જે

માને આંશું આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
મારી જીભે કેમ કહું વળી, વનમાં વિચરો વીર.
વીર વચન કોનાં નવધરશો, તપકરતાંમાયાનવકરશો;
તપથીતમનેમળશેહરી,વીરા,વીરાવેગેપધારજોફરી. જે.

કવી

ફેરા ફરિયો માતનેરે, ફરીને લાગ્યો ચર્ણ;
આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વંદિને સુકન.
શુકન મળી સવ-સી, ગાય સુવાસણિ બેડું ભરી જાય;
વરકન્યાપરણિનેવળ્યાં,વેદભણતાંવિપ્રજમળ્યા. જે ૧૮
મળ્યા શુકન સહુ હરખના,ધ્રુવજી નીકળ્યાનગરબ્હાર
આગળ જતાં ધ્રુવજીને રે મળીયા બ્રહ્મ કુમાર;
બ્રહ્મકુમારભગવાનનેચહાતા,હરિગુણગાતાનેણસુવાતા;
કરજોડી કહેછે ભુપતન,ક્ષમાકરોતમેનારદમુન્ય.જે. ૧૯

નારદ

નારદ કહે શીદ જાઓ છો, સું છે તમારે કામ;
કોણ તમારાં માત પીતાને, શું છે તમારૂં નામ.

ધ્રુવ.

મારૂ નામ છે ધ્રુવ નીરધાર, મારા. પીતાને બેછે નાર;
રાવ રાણા બેઠા સોરંગ,ઉત્તમને તેડયો ઉછંગ. જે.૨૦
ઉછંગ બેસવા હું ગયો માર, ખાંત હઇયાની ખોલી;

દ્રષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
અપરકહેઅભાગણીકેરા,જોસુખવાંછેતોવનજાઓ વહેલા
ફરી જન્મલેમારે પેટ,તોતનેરાજ અપાવીશ નેટ જે. ૨૧
નેટ નારદ કેમ ભોગવું, એને આપ્યું ધન;
સભા સઘળી દેખતાં, મને કીધા કઠણ વચન,
કઠણ વચન તે કેમ વિસરે,લોઢા સમ હોય તો નીસરે;
ખડગતણોતોસહિયેઘાય,પણએવાબોલસહ્યા નજાય જે.

નારદ

જારે ઘેલા અત્યારથી તું, એવડો શો ધરે કાળ,
માન કુમાન શું તાહરે તું તો. પાંચ વરસનું બાળ.
બાળકને શા ધરવા બોલ, ખાઓ પીઓનેકરોકલોલ;
અપરમાનાં એવાં હેત,વિચારિને વાળો ચીત. જે. ૨૩

કડવું.

ચિત્ત તે કહ્યપેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ બાપ;
કશાયમાં લેખ્યો નહિ હું તો, તે ઉકળું છું તાપ.
તાપકુંવરનવઆણિયેરતી,સુખદુખનુંકોઇશરીગત નથી
હરિયેનીરમ્યું તેમજ હોય,કર્યાં કર્મ છોડાવેનહિકોય.જે
કો કાળે વૃદ્ધિ હાણ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
અણ ચીતવ્યું જે આવિ મળે. તેનો ધર સંતોષ.

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારો; અપરમાના બોલવિસારો;
આકુંવરતારાબાપનેકહું,રાજઅપાવુંનેમાનેસહુ.જે.૨૫

ધ્રુવ.

સભામાં શું દેખાડિયે, સઘિકોમાં વળી નાક;
સભામાં જ્યારે શોભશું મન પુરશે અભીલાખ.
લાખ લાખેણો કરશે હરિ. ત્યારે મંદીર આવીશ ફરી;
તપકરતાંજોહરિનામળે,તોમુજપ્રાણતજીશહુંબળેજે ૨૬

નારદ.

બળ કીધે હરી નહિ મળે માનો મારા તન;
જન્મ થકી જોગી દેહ દમે, સ્વપ્ને નહી દરશન,
દર્શન તમને કેમ આપશે, વન જઇને વિમાસણ થશે;
વાઘ વરૂ વનમાં બહુ હશે,તે દેખીતુજતનધ્રુજશે જે.૨૭
જાશે ચીત સંસારમાં ત્યારે સાંભળશે રંગભોગ;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગશે, ત્યારે કુંવર મુકશો જોગ,

ધ્રુવ.

જોગી રૂષી નહી મુકું સ્વામ. મનઇંદ્રિયો રાખીશઠાય;
મેરૂ ચળે પણ ચુકું નહી.રૂષીજીતમ પરતાપે સહિને૨૮

નારદ.

રૂષી કહે તું નીસર્યો ત્યારે, જાને મધુવન માંય
જમુનાજીમાં નાહાને, તપ આદરજે ત્યાંય.

ત્યાં જઇ કરજે અલ્પાશન. જળપત્રને ફળ પ્રાશન;
વળીતું ભજજેહરીનું નામ,સ્વરૂપસમરજે શ્રીઘનશ્યામ.
શ્યામને શીશ મુગટ છે કાને, કુંડળ મકરાકર;
કોટે કૌસ્તુભ કટિમેખળા, પાય નેપુરનો ઝણકાર.
પાયપદમશંખ ચક્રને ગદા,એવું સ્વરૂપસમરજો સદા;
કાનમાંઅક્ષરકહું છું જેહ,દ્વાદશાક્ષરભણજોએહ, જે.૩૦

કવી.

એ કરતાં ખટમાસમાં તુજને મળસે વૈકુંઠનાથ,
આશીર્વાદ દઇ દાસને, મસ્તકે મુકયો હાથ.
હાથ જોડી ધ્રુ લાગ્યો ચરણ,આજ્ઞામાગી વિચર્યો અરણ.
એહ કથા રહિ એણે ઠામ, રૂષિપધાર્યારાયનેગામ જે.
મુની આવ્યા મહારાજનું,જોવા રાયતણું સુખ મન;
માન દિધા બ્રહ્મા પુત્રને, વળી આપ્યાં આસન.
આપ્યાં આસન બેઠા રૂષિ. આશા ઉતમ તાતને વશી;
આશાંરેરૂષિસુખનાંરાજ,ધ્રુવવિના ચીંતાઅતી આજ.

રાજા.

આજ સભામાં રૂષિજી મારે; ઉતમ ખોળામાંય;
ધ્રુવજી હોય તો આં વધે બહુ, ઉછંગની શોભાય.
ઉછંગે બેસવા ધ્રુવજી આવ્યો,તેનેતોમેં નવ બોલાવ્યો

સ્રીને વશાંસેવિસર્‍યુંબાળ.અપરમાએદીધીમાળ.જે. ૩૩
રૂષિ એ વચન નિસરચો, વિરો ગયો છે વંન;
વનમાં વાઘ વરૂ હશે, તેને દેખી ધ્રુજશે તંન.
તન ધ્રુજશે તડકે ટાઢે, મંદિરમાં માલંતા લાડે;
વાયુવૃષ્ટિ કેમ સહેશે કુમાર, એની કાયા કોમળ સાર
કોમળ પટકુળ પહેરતા, કેમ ઓઢશે મ્રગચર્મ તેહ;
મુસ્તક બાંધતા મોળીયું, કેમ જટા રાખેશે એહ
એહ આનંદે હરલો ફરતા, ઘોડાની બસ્વારી કરતા;
કાંટામાં કેમ સુશેબાળ,એનીસજ્યાઅહિંછેસાર, જે.૩૫
સારા અન્ન આરોગતા, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;
પાણી પીતો પળે પળે, તે જળ વિણ કેમ રહેવાશે.
તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હું હાજું એમ,
શુદ્ધ વિનાનો થયોશરીર,વિસરનોનથીતેહજવીર.જે૩૬
વળી વિરો અહીંયાં આવતો, રમતો રંગ અપાર;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગતી, સુખડી માગતો સાર.
સારી સુખડી સુંદર મેવા, કાલુ કાલુ બોલતો લેવા;
તેણે અમને ક્રીધાં તાજ, પુત્રવિનાશું કરવું રાજ.જે.૩૭
શું કરીયે વડીસાહેબી ચિત ઠરતું નથી કોઇ ઠામ;
શું કરીયે આ રાજને, શું કરીયે ધન ને ધામ.

ધન ગયું અમારૂં આજ, પુત્ર વિના સહુ સુનો સાજ;
પુત્રવીનાહુંદુર્બળદુઃખી,મારા પ્રાણજશેરેરૂષી. જે. ૩૯

નારદ.

રૂશી કહે તમે માં રૂવો, મને મળ્યું હતું તે બાળ;
આશીરવાદ દેઇ મોકલ્યો, ભજવા શ્રી ગોપાળ.
ગોપાળ ભજશે દીવસ થોડે, કુંવર ઘેર પધારશે કોડ;
માંડોરાજ્યનેછોડો દુઃખ,એવું કહીનેવળીયારૂખજે.૪૦

કવી,

રૂષીને ચરણે લાગીને ધરૂવ, વીચર્યો વન મોઝાર;
મધુવન પોચ્યો પ્રેમથી, કીધો ત્યાં જઇ તપ વીચાર;
ત્યાં જઇ માસ કીધા ઉપવાસ,બીજેમાસે ફળકદપ્રાસ;
ત્રીજે માસ છઠે દીનએમ, ચોથે માશેજળનાંનેમ. ૪૦
નેમ ધરીને નેહથકી ભજે, ઇશ્વર આશરણ શરણ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂંધીયા ધરૂવજી. ઉભારહ્યાએક ચરણ.
ચરણ ચતુરભુજ ચીતમાં ધર્યા,
દ્વાદશ અક્ષર મનમાં ભણ્યા;
એમ કરતા ઓળખ્યા અવીનાશ. જે જે. ૪૧
અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભો રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડોલવા ત્યારે ડોલ્યું ઇંદ્રાસન,
ઈંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરિ વૈકુંઠે ગયા;
જઇ કેશવને લાગ્યાપાય,મધુવનમાં કોઇ કષ્ટે કાય.જે.૪૨

દેવતા

કાયા કષ્ટી વંશ રાખવી એ, ઇંદ્રી મન અચેત;
અચરત એતો અતી ઘણું, એમબોલ્યા અમરધરી હેત.
અમર કહે અમને બીક લાગી, રખે લીયે ઇંદ્રાસન માગી

વીષ્ણુ

વીષ્ણુકહેસાંભળસુરપતી,રાજ્યભોગએઇચ્છતોનથી૪૩
નથી ઇચ્છતો સંપતીને કે, નથી ઇચ્છતો સુખે નેહ;
ચરણ ધર્યાં ચીતે મારાં, ક્ષણુ અળગો ન મુજથી એહ
મુજ થકી અળગો નહિ એહ, એણે દમી છે પુરણ દેહ
સદા સ્મરણ રાખેછેમારૂં,કહોજીએનેકેમવીસારૂં જે. ૪૪
વીસાર્યો વીસરે નહી એને, આપીશ અવીચળ અર્થ;
નામ નહી લે તે તમતણું, તમે કાંય બીહો છો વ્યર્થ

કવી.

ઈંદ્રતણી આસનાવાસના કરી,સુરસ્થાનક મોકલ્યા ફરી;
ગરૂડે ચઢી ચાલ્યા શ્રીહરી, વનમાં આવ્યા વેગે કરી ૪૫
કર્યો નાદ જ્યારેશંખનો;ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધરૂવ જાગ્યા;
નેત્ર ભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમ શું પાયે લાગ્યા;

પ્રેમ કરિ પ્રણામ્યા નાથ, હરીયે મેલ્યો મુસ્તક હાથ.
નીર્મળવાણીહવી પ્રકાશ,સ્તુતીકરે કરજોડીદાસ.જે. ૪૬

દેરૂવ

દાસ દયાળને વીનવો તમો, સર્વ જગતના ભુપ;
અકળ તમારી ગતી છે ન્યારી, અકર તમારૂં સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારાં જેહ, ગણતા પાર ન પામું તેહ;
સઘળી વાતે છો તમે શ્યામ, પ્રાણી માત્ર કરે પરણામજે.
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સારંગપાણી હોય;
અદભુત શક્તી આપની, તારો પાર ન જાણે કોય;
પાર ન જાણે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તારો પાર,
એવું શુણીહરખ્યાનરહર,કુંવરકાંઇએકમાગ્યુતુંવર.૪૮
વર કેમ માગું વીઠલા, હું તો કરીશ તમારિ સેવા;
વીષય ભોગ સંસાર છે એતો, સુપનાનાં સુખ જેવાં.
સુપના જેવી કાચી કાયા, સંસારની શી ધરવી માયા;
માયામાં ન મલે મોકલો,વાહીને ન કરો વેગળો. જે.૪૯

વીષ્ણુ

વેગળો વીરા ક્ષણું ન કરૂં, વળી તું વહેલો આવીશ;
જે ફળ દુર્લભ દેવને મળવું, તે ફળ તું પામીશ,
તે ફળ તુજનેઆપું આજ,સંસારમાં તારી ન રહેલાજ;
લોક કહે રઝળીનેમુવો,સ્વજનોમાંથી પડયોજુજવો ૫૦

પડયો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે સુરતીને દુઃખ થાય;
ઘેર જાને વીરા તું તારી; વાટે જુવે છે માય:
માનેબાપતણાંદુઃખકાપો,ઇહાંથીજઇસૌને સુખ આપો;
મારી આજ્ઞા પાળજ આજ,
છત્રીસ હજાર વરસ ભોગવ રાજ. જે. ૫૧
રાજ્ય ભોગવી તું આવજે, તનેમોકલીશ એક વિમાન;
તેમાં બેશી તું આવજે, તારૂં થશે જગતમાં જાણ.
જાણ જગતમાં થાશે રાય,વેણે વધશે તુજ મહીમાય;

કવી.

આપીવચનવળ્યાગોપાળ,જમુનાજીમાંનાહ્યુંબાળજે પર
બાળકને મારગમાં જાતાં, ઉપજ્યો મન વીચાર;
જે ફળ દુર્લભ દેવ ગણે તે, મને મળ્યા મોરાર;
મળ્યામોરારપણહું નહિફાવ્યો,હરીભજીને માયા લાવ્યો;
આગળરૂષીજીકહેતાએમ,તમનેત્રીકમમળશે કેમ જે. ૫૩
મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મેં તો જાવા દીધા ફોક;
ફરી જઇશુ સંસારમાં મને, હસશે દુરીજન લોક.
લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી,રત્ન આપીને લાવ્યો કોડી
પણએકજશહું મોટાલાવ્યો,હરીનાંદર્શનકરીનેઆવ્યોજે

લોકો.

હરી દરશન કરીને આવ્યોરે, રાય તમારો તન;

રાજા.

દુખીઆને શું હસો ઓ રે, તમે તે સર્વે જન;
બીઆને શું હસવા સાચા;વને ગયા કેમ આવો પાછા
ત ગયે થયા ખટ માસ,તે કુંવરનોશો વીશ્વાસ. જે. ૫૫

કવી.

ર ન વિશ્વાસ આવ્યો ત્યારે, આવ્યા નારદ મુન્ય;

નારદ.

રશન કરીને આવ્યોરે. રાય તમારો તન.
ય તમારો તન ધનું જીવો,એકુળમાં પ્રગટયોછે દીવો.

કવી

ચન સુણી રીઝયા નરપતી,
ળતી વધામણી આપી અતી. જે. ૫૬

ધામણીમાં આપ્યા રૂડા રાયે એકાવળહાર;
થે બેસીને સંચરીયાને, સાથે સુત બે નાર.
ારીને શીરે સુવર્ણ ઝારી, ભેટ ભલી લીધી છે ભારી
ાય રથેથી ઉતર્યા જ્યારે, પુત્રે પરણામ્યાતેવારે. જે. ૫૭

ધ્રુવ

થમ પ્રણામ અપરમાને, તેં ભેટાડયા શ્રીપત્ય;

સુમતી

ળતી માતા એમ બોલ્યાં, તું વાણી બોલ્યો સત્ય;
ાણી બોલ્યો તે સત્ય સહી,આપણી આશા પુરણ થઇ

સુરતી

વીરા હું જોતી હતી વાટ,તેં મારો ટાળ્યો ઉચાટ.જે.૫૮

કવી.

ઉચાટ મનનો ટાળ્યો કુંવર, તેડયો આનંદ ભેર;
હેતનાં આંસુ આવ્યાં ત્યારે, દુધની ચાલી સેર.
સેર ચાલીતે કુંવરે પીધી,માતાએ ઘણી આશીશ દીધી;

સુરતી

ઘણાં વર્ષ જીવોરે તન, તમે કર્યાં છે કુળ પાવનજે.૫૯
પાવન કરીયાં કુર આપણાં, વંશે વધાર્યાં નામ;
મહીમા વધાર્યો જગતમાં, તે ભજીને શ્રીરામ.

કવી.

રામ ભકત તડકામાં દીઠા, ઉતમે ત્યાં છાંયડા દીધા;
બંનેભાઇનીપોતીરળી,હેતનાંઆંસુઆવ્યાંવળી જે. ૬૦
વળી રોપાવ્યા બારણા આગળ, કોમળના થંભ;
અક્ષત અંકુર કુમકુમને જળ ભરી ચડાવ્યા થંભ,
કુળઉપરઅક્ષતલખીયાજ,ધ્રૂવનેઅવીચળ હોજોરાજ;
ઢોલદદામાભેરીનાદ.ધ્રૂવ પધાર્યા નીજ પાસાદ.જે. ૬૧
પ્રાસાદ માહી પધાર્યા ત્યારે, હરખ્યો સઘળો સાથ;
ભાવતાં ભોજન પીરસ્યાં ત્યારે. કાઢી વીવાની વાત.
વીવાહ કીધો અહલ્યા સાથે, પ્રેમે કરી પરથાવ્યા નાથ.

ઈંદ્રની કુંવરીનેરાજકુમાર,ધ્રૂવજીપરણ્યાબીજીનાર ૧૨
નારી સાથે રંગે રમે, સુખમાં કાઢે દંન;
રાજાએ વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આચન.
આસને બેઠા ધરૂજી જાણે, વરતાવી પોતાના આણ;
શાસ્ત્રપ્રમાણકરીનીરધાર,વરતાવેવરણાશ્રમ ચારજે. ૧૩
વર્ણાશ્રમના ધર્મ બધાને. સમજાવે સુજાણ;

ધરૂવ.

આપ આપના ધરમ પાળીયે, જે લખ્યું હોય ગીર્વાણ.
ગીર્વાણ શાસ્ત્ર ભણેરે બ્રહ્મ,આયુદ્ધ બાધવ ક્ષત્રીધરમ;
વૈશ્યને કરવાખેતીવેપાર,શુદ્રને સેવાનો અધીકારજે. ૧૪
સેવા તો સઘળી વરણને, હરી ભજોને નીત્ય;
વરણ ધરમ સૌ પાળીએ સાચું બોલીયે તે શુભ રીત.
સાચું બોલી સંતોષ વાળીએ,મોહમાયાસત્સર ઢાળીએ
નકરો કુડકપટ અન્યાય,એટલીશીખામણદેજેરાય.જે૧૫

કવી.

છત્રીસહજાર વરસ વહી ગયાં ત્યારે,આવ્યું વીમાનપાસ;
વૈપ્રોને બેસીને સંચર્યા, ધરૂજી ગયા આકાશ.
આકાશમાં ધરૂવ બેઠાજઇ,અવીચળપદતો પામ્યા તહી
જે ગાયે ધરૂવનું આખ્યાન,તેતો પામે અવીચળ સ્થાન.
જે જે વૈકુંઠરાય.

૬૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રીહરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી;
આવો દાવનહિઆવેફરી,મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી.
મનુષ્યા દેહ દુર્લભ તને આપી કૃષ્ણએ કરૂણા કરી;
ધન દોલતને માલ ખજાના, બેઠો કચેરી ભરી. મુરખ.
હજુ મુરખ તને લાજ ન આવી,ખાઇશ જુતીએ ફરી;
તું જાણે મારી સોથે આવશે, અક્કલ તારી ખરી. મુ.
કળજુગમાં કારણ કીરતનનું, સેહેજે ગુણકા તરી;
મરવાનો ભય નથીરાખતો,ડગનથી ભરતો ડરી. મુરખ.
ચંચળ ચપળ નેત્ર તમારાંને, શીરપર મુગટ ધરી;
દયાપ્રીતમ ભજ ગોવર્ધનધર; ભવસાગર જા તરી. મુ.

૬૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનૈયાને જઇ મળોરે,
હરી હઇયાના હાર મારા વ્હાલા;
પહેલે રૂપે શ્રીહરીરે,
ધર્યો મચ્છ અવતાર મારા વ્હાલા.
શંખાસુરને મારીયોરે,
આપ્યા બ્રહ્માના વેદ મારા વ્હાલા. કૃ૦ કૃ.
બીજેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા.

કચ્છે તે સાગર ડોળીઓરે,
ચૌદ રત્ન કાડયાં બહાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ત્રીજેને રૂપે શ્રીહરીરે,
પૃથ્વી દાંતમાં ઘાલી લાવીયારે,
ગઇતી રસાતળ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ચોથેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો નરસીંહ અવતાર મારા વ્હાલા;
હિરણ્યાકશ્યપને મારીયોરે,
પ્રલ્હાદની કીધી સહાય મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
પાંચમે રૂપે શ્રી હરિરે,
ધર્યો વામન અવતાર મારા વ્હાલા;
બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
આપ થયા છડીદાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
છઠેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો ફરશુરામ અવતાર મારા વ્હાલા;
ફરશુરામે ફરશી ફેરવિરે.
કાપ્યા સહસ્ર અરજુનના હાથ મારા વ્હાલા. કૃ.
સાતમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો રામ અવતાર મારા વ્હાલા;

રામે તે રાવણ રોળીયોરે,
દેવોને કીધું સુખ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
આઠમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરયો કૃષ્ણ અવતાર મારા વ્હાલા;
કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે,
આપ્યું ઉગ્રસેનને રાજ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
નવમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરયો બુદ્ધ અવતાર મારા વ્હાલા;
દશમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરશે કલંકી અવતાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
કાલીંગાને મારશેરે,
કમળા કેરા કંથ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.

૬૩

હું તો તને વારૂં રે, આવીને તે શું કર્યુંરે,
હરી હીરો ખોયો, ને વોહોર્યો સંસાર;
હૈયું તારૂં ફુટયુંરે, આંખે થયો આંધળોરે,
વિસારીને મેલ્યારે દિનદયાળ. હું તો.
મારા સાળા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;
માથે તો ભમતો ને દીઠો કાળ,
અપાટાને હાકયરે, તે તો બધા ગામનારે;

વિચારી ન જોયુંરે, સાર અસાર. હું તો.
મુનશા જનમરે મેળવ્યો તેં ધુળમાંરે,
હંસા ઉપર વાલી હામ;
જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
તારી માની કુખે ન દીધો ડામ. હું તો.
સગાં ને કુટુંબીરે, બુડાવાને સો મલ્યુંરે;
તરવાને ત્રીકમ નામ સંભાર;
ચટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજેરે,
હવેથી તું ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હું તો.
ડહાપણુંને ડોળ્યુંરે, સ્વાર્થ સાથમાંરે,
પરમાર્થની ન જાણી પેર;
રણછોડ કહે છે રે રાંડના ચેતજેરે,
વહિ ગયો લોભે નદીની લહેર. હું તો.

૬૪

નહિરે વિસારૂં હરિ,
અંતરમાંથી નહીરે વિસારૂં હરી;
આડે માર્ગે જાતાં ને વળતાં,
અમુલેખ વસ્તુ જડી. અંતર.
નદી જુમનાનાં જળ ભરવાને જાતાં,
શીરપર મટુકી ધરી. અંતર.

પીળાં પીતામ્બર જરકસી જામા,
કેસરી આડ કરી. અંતર.
મોર મુગટ ને કાને કુંડળ,
મુખપર મોરલી ધરી. અંતર.
રાણી રૂક્ષમણીના મહેલ તજીને,
કુબજાને રાણી કરી. અંતર.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
વરતો વીઠલને વરી.

૬૫

હરિગુણ ગાવોરે ગાવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
મુનશા દેહીનો મેળાવો, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો. ટેક.
કે લક્ષચોરાશીમાં ફરશો, ફરી ફરી અવતરશો મરશો;
ધોખો જનમ જનમ ધરશો, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સાૈ મળી કહે મારૂં મારૂં, તેમાં કાંઇ નથી તારૂં;
મ્રગજળ માયાનું લારૂં, હરિ ગુણ ગાવોરે ગાવો.
અંતે સાૈ અળગું રહેશે, વાલ્રપણે વળગ્યું રહેશે;
સુખદુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સાચામાં સાચું કરવું, ધ્યાન હરિનું નીત ધરવું;
રણછોડ આ ટાણે તરવું, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.

૬૬

જે દુખ થાય તે થાજોરે રૂડા રામને ભજતાં. (૨)
પંડ પડે તો પડવા દેજો, જીવ જાય તો જાજોરે. રૂડા.
ઉંચોબાંધીને તળે અગ્નિ પ્રજાળે,મારમુશળ કેરાખાજોરે;
લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજો, રાય દંડે દંડાજોરે. રૂડા.
સાતપાંચ મળી રાંક રણછોડ, ગુણ ગોવિંદના ગાજોરે.

૬૮

સતગુરૂ સહાય કરો એક વારરે,
મારો છે મુરખનો અવતારરે;
પથ્થર કઠણ હૈયું છે મારૂં રે,
તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારૂં રે.
મારા તો મનની વાતો છે વાંકીરે;
સતગુરૂએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકીરે;
ટાંકીને મારગ મુગતા કીધારે,
સતગુરૂએ મંત્ર અનોપમ દીધારે,
આતમજ્ઞાન વિના ઘર શુનું રે,
સગપણ શોધીને કહાડજો જુનું રે;
જીવ તું તો જાગીને જોને વિચારીરે.
મુવા પછી મુક્તિ કયાં થકી મારીરે.

એવી છે દાસ હરિની વાણીરે,
તેને તમે રાખજો રૂદીયામાં જાણીરે.

૧૮

જેણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા. જેણેરે.
તમને વિસારી કવણ સુખ કીધું,
અમરત ઢોળી ઝેર હળાહળ પીધું. જેણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહ્યું,
કોડીને બદલે કંચન ખોયું. જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંગ રાચ્યા,
વંઝા ન રહી તેની જનુની માતા. જેણેરે.
તમને વિસારી નીંદ્રા ભરી સુતો,
ભણેરે નરસૈંયો તે નર ભવોભવ વગુતો. જેણેરે.

૬૯

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તજીએરે;
મનસા વાચા કરણા કરીને,લક્ષ્મીવરને ભજીએરે. ના.
કુળને તજીએ કુટુંબને તજીએ, તજીએ માને બાપરે;
ભગની સુતદારાને તજીયે,જેમ તજે કાંચળી સાપરે. ના.
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તજીયો,ન તજ્યું હરીનું નામરે;
ભરથ શતરૂઘને તજીજનેતા, નવ તજીઆ શ્રીરામરે. ના.

ી પત્ની શ્રીહરીને કાજે, તજેલા ભરથારરે;
માટે કાંઇ કુડું ન પડીયું,પામ્યા પદારથ ચારરે. ના
જવનીતા વીઠલને કાજે,સરવે તજીને વન ચાલ્યાંરે;
ણે નરસે વ્રંદ્રાવનમાં, મોહન સાથે માલ્યાંરે, ના.

. ૭૦

ી ભક્તિ બોડાણાને ભાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
મણા હાથમાં તુલશી વાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
કે માસે તે ડેક ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
હા મજરો કીયો મધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
ાપ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા.
ા ગુજરાતમાં આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
લો ઉમરેઠ આવીને રહયારે, રણછોડ રંગીલા.
ાં તો પગલાં પુજાય છે તારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
ઉને દરશન થાય છે સારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
ાં તો પ્રગટ પારખું કીધુંરે, રણછોડ રંગીલા.
ાખા લીંબડામાં એક ડાળ મીઠુંરે, રણછોડ રંગીલા.
બાને થઇ છે જાણુરે, રણછોડ રંગીલા.
ાબા દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
ાશારામને આશરો તારોરે, રણછોડ રંગીલા.
લા તરીને પાર ઉતારો, રણછોડ રંગીલા.

૭૧ પરજ.

પ્રભુ વિના બીજું કુણ તારિ બેલ્ય છેરે,
હરિ ભજે તો સુખડાની રેલ્ય છેરે,
સગાં સંબંધી મતલબ કેરાં સ્વારથીરે,
નાડી તુટે ત્યારે કોઇ કોઇનું નથીરે,
ગાડી રથડા વળીને હાથી ઘોડલારે,
મેલીને મરવું રહેવું તે દહાડા થોડલારે,
મોટા રંગના ભરેલાં રૂડાં માળીઆંરે,
એક દીન સુવું છે મશાણમાં અકાળીયાંરે.
ભણ્યા ગણ્યા મરી ગયા ભોગીયારે,
રામના શરણ વિના ભવોભવ રોગીઆરે,
ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરો દેશમાંરે,
પ્રભુને ભજ્યા વિના પેઠા વંતર વેશમાંરે;
કાયા કોમળી આ તો અગન કેરા રાજનીરે,
રૂદે શીખામણ ધરને રૂષીરાજનીરે.

૭૨

ભક્તિ શીશતણું સાટુંરે, આગળ વસમી છે વાટું. ટેક
એક દીવસ તો આવી બની, રાજા મોરૂધ્વજને માથે;
કાશીએ જઇને કરવત મુકાવ્યું, હરીજનને હાથેરે. ભ.
સત્યને કાજે ત્રણે વેચાણાં, રોહિદાસ ને રાણી;

ીને વાસ્તે રાજા વેચાણો, ભરવાને પાણીરે. ભ.
રા પટોળાં પ્રેમનાંરે તમે, શુરવિર થઇ ચાલો;
ાજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, અમરાપર માલોરે. ભ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

ારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી,
ભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

.હેલાદની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
.ંભ થકી વહાલો પ્રગટીયોરે,
ાર્યો હીરણાકસ્યપ ભુપરે. શા. ૨
ોભાડામાંથી બળતાં ઉગાર્યા, બીલાડી કેરાં બાળ;
ટોડીનાંવહાલેઇંડાંઉગાર્યા,હરીહેતેથયારખવાળરે.શા.
ાણીઆને વીમાસણ કરી, ને કર્યો માટીનો આર;
ોડણીયામાં મોભી ખાંડીયો,
ામારી મરજી પ્રમાણે મહારાજરે. શા. ૪
ાણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં કારણ મહારાજ;
ર ઘોળીને મોકલ્યાં તમે,ઝેરના જાણનહારરે. શા. ૫
ાંગેવ કેરે કારણે, ચક્કર ધરીયો હાથ;
ુધન્વાને કારણે તમે, તેલમાં થયા તતકાળરે. શા. ૬

શીબીરાજની માટી છાબેતોળાણી, ખાલી કરયાં શરિર;
ધર્મ કેરે કારણે તમે, કોલવા કારણ મહારાજરે. શા. ૭
સાડાત્રણસો ખોરડા નાગરના, જુનાગઢ મોઝાર,
તેમાંનથી મારે નોતરૂ મને, નાતેદીધો તીરસ્કારરે. શા. ૮
ઝુંપડી તારા શેવકની જમવા નથી જાર;
બેટી બેટા તો વળાવીયાં હવે,
વળાવી છે ઘરની નારરે. શા. ૯
ગરથ તો ગોપીચંદનું તુલસી હેમનો હાર;
સાચું ઘરેણું મારે શામળો મારી,
દોલત છે ઝાઝને પખાજરે. શા. ૧૦
હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર;
નરસીમહેતાનીવીનતીહુંતો, નાગરમાંછું કંગાલરે, શા. ૧૧
શેઠ તો દ્વારકાંપુરી, શામળશાહ જેનું નામ;
હુંડીલેજોહાથમાંમોહન, કરજોપછી બીજુંકામરે. શા. ૧૨
તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામ;
ગલીએ ગલીએ ફરી વળ્યા અહીં,
નથી શામળશાહનું નામરે. શા. ૧૩
ધુતારે ધુત વીધા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;
ઠગારે કરી ઠેકડી અમારે, પુર્વજન્મનાં પાપરે. શા. ૧૪

તીરથવાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
ત્યારેરૂપલીધુંવાલેવણીકનું,વાલોત્યાર થયા તતકાળરે.
કાને કુંડલ જળહળે, એના તેજનો નહી પાર;
બાંએ બાજુબંધ બેરખા,હરીને હૈયેછે હેમનોહારરે. ૧૬
હુંડી લાવો હજુરમાં, શામળશા મારૂ નામ;
હમેશાંલખજોહુંડીયું કહેજો,વાણોતર સરખું કામરે ૧૭
હુંડી હાથો હાથ આપી વાલે, પુરી હઇઆની હામ;
નરસીમહેતાનોસ્વામીશામળોવાલેનવખંડમાંરાખ્યુનામ
મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી;
માથે ધણી ધારયો કીરતારરે શામળા ગીરધારી,
મને કોઇની નથી પરવારે, શામળા ગીરધારી;
શામળીયા જેવો સરદારરે, શામળા ગીરધારી. ૧૮

પ્રાત: પ્રભુ પ્રાર્થના.

રાગ વેરાવળ, ૭૪

પઢારે પોપટ રાજારામના, સતી સીતા પઢાવે;
પાસે બંધાવી પાંજરૂ, હિરા રતને જડાવે. પઢારે. ૧
પોપટ તારા કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું;
તેનું ઘડાવું પોપટ પાંજરૂ,હીરા રતને જડાવું.પઢારે.૨

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઈ રંધાવું;
સાકરનાં કરી ચુરમાં, ઉપર ઘી પીરસાવું. પઢોરે. ૩
પાંખ પીળીને પગ પાંડુરા, કોટે કાંઠલો કાળો;
નરસૈના સ્વામીનેભજે,રાગતાણી રૂપાળો. પઢોરે. ૪

૭૫ રાગ વેળાવળ.

કોણ એ સમાના કામની, દત્ત ફળીએલ રામા;
દ્રોપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભાછે સામા. કોણ. ૧
વાલોજી ગયાતારે વાડીયે, સર્વે સુંદરી સાથે;
શેલડીનો સાંઠો છોલતા,છરી બેઠીછે હાથે. કોણ. ૨
માનીતી મંદીર પધારિયાં, ચીંથરડાંરે લેવા;
દ્રોપદીએ ચીર વધેરિયાં,હરીને પાટા બાંધવા. કોણ. ૩
ત્રીકમે તેના તાંતણા,લખી રાખ્યા છે લેખે;
નવસેનવાણુ ચીરપુરીયાં,સઘળી સભારે દેખે. કોણ. ૪
ગરૂડ ચઢીને ગોવીંદ આવિયા, આવ્યા અંતરજામી;
ભક્તઉદ્ધારણ ભુધરો મેતા નરસઈનો સ્વામી. કોણ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન માવા,
દહી દુધને ધ્રત ઘણું, ખીરમાં ખાંડ ખાવા. આવો. ૧
રસોઇ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાજે;

પ્રીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે. આવો. ૨
ગંગાજળ મેં તો ગરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
આપું પીતાંબર પહેરવા,ચાલો પ્રસાદ પાવા.આવો. ૩
અરજ શુણી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઈ;
ગોપીઓ દેખી ઘેલી થઇ,અતી મન હરખાઇ. આવો.૪
ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આગળ કીધી. આવો. ૫
પ્રેમની સાંકળે બાંધીયા, હવે નહી દેઉં જાવા;
નરસઇનાસ્વામીશામળા,ચાલો ગોકુળ ગાવા.આવો. ૬

૭૭

નારાયણનું નામ લેને તું પ્રાણિરે,
બદ્રીનાથ પ્રગટયા જુગ જાણી. ટેક.
ગર્ભવાસે રક્ષા કીધી તારીરે;
લીધો જઠરા અગ્નિથી ઉગારિરે,
તેને કેમ મેલ્યો છે વિસારી. નારાયણ.
નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,
ધન હોય તો વાવર તારે હાથેરે;
પડયું રહેશે કોડી નાવે સાથે. નારાયણ.
વણ સમજે કહે મારૂં મારૂંરે,

ધન કાજ ફરે તમ બારૂરે;
તારે હાથે નથી ધન તારૂ. નારાયણ.
મિથ્યા સુખમાં તે શું લપટાણોરે,
લોક લાજે ગળે દીધો પાણોરે,
જાય છે ત્રષ્ણાના પુરમાં તણાણો. નારાયણ.
કાયા માયા એ રીતે કાચીરે,
તેમાં રંગમાં શું રહયો રાચીરે;
બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી. નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ મારૂ ઢુકડું, હરિજનને મન હજુર;
દુરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વઇકુંઠ.
કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ, તેનાં ઉખેડાને મુળ;
મોહમાયાને મમતા કહીએ, તેનું કાઢો શુળ. વઇકુંઠ.
પાત્ર દેખીને પોષીએ, ભુખ્યાને આપીએ અન્ન;
કુડી સાખો નવ પુરીએ, પરહરીએ પરધન. વઇકુંઠ.
ચિત ચોરી ના રાખીએ, મારીને રાખીએ મન;
ભણેનરસૈયોવૈશ્નવકહીયે,હરીનેવહાલાહરીજન. વૈકુંઠ.

પદ ૭૯

ઓ રાણાજી જીવનો સંગાથી, હરિવણ મારે કોઇ નથીરે
મારેપ્રભુભજવાનીહામ મારેહરિભજવાનીહામરે. ઓ

ઓ રાણાજી એકરે ગાયોનાં દો દો વાછડાંરે;
તેમના જુદા જુદા લેખ (૨) એકરે શીવઘેર :પોઠીયોરે;
બીજો વાંચીડાને ઘેર, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી;
ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાંરે,
હાંરેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨ એકરેમાટલુંજશોદામાતનુંરે
બીજું કલાલને ઘેરરે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એકરે વેલાનાં દો દો તુમડાંરે;
હાંરેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેતુમડુંસાધુસંગમાંરેજી;
બીજું રાવળીયાને ઘેરરે હો રાણાજી જીવના સંગાથી
ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજી.
તેમનાજુદાજુદાલેખ ૨)એકરેબેટોચોરાશી ધુણીએરેજી,
બીજોતેલખચોરાશીમાંહ્યરે,હોરાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી.
તેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેવાંસળી જશોદામાતનીરે,
બીજી વાદીડાને ઘેરરે હો રાણાજી. જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયાંરેજી,
હાંરેકેમારેકરવોસાધુસંગ(૨)શામળીયાસાધુનાસંગમાંરેજી
જેથી ચડે ચોગણો સંગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
હરિ વીના કોઇ નથીરે.

પદ ૮૦

કક્કો.

છપાયા છંદ.

કક્કા કર સદગુરૂનો સંગ, રૂદે કમળમાં લાગે રંગ;
અંતરમાં અજવાળું થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
લિંગ વાસના હોયે ભંગ, કક્કા કર સદગુરૂનો સંગ. ૧
ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત, તે શ્રીમુખે કહી સાક્ષાત,
જ્ઞાની મુની જોગી જતી,ગુરૂ કિરપા વણ સિદ્ધિ નથી;
જન્મમરણની મટશેવાત,ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત ૨
ગગ્ગા ગુરૂની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરહરો;
પ્રપંચ તે પડવાનો ઠામ, સાચે રાચે સીતારામ;
એ શીખામણ ચીત્તમાંધરો,ગગ્ગાગુરૂની શેવા કરો. ૩
ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
સમજીને સંશય ટાળવા, બાહર ભીતર હાર ભાળીવા;
જોતાં જીવ દશાતોજાય, ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય. ૪
નન્નાનિર્મળ તેની દશા; જેને હરિ રૂદીયામાં વસ્યા;
પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂદીયે નવ ગણે,
કોના દોષ ન દેખે કશા,નન્ના નિર્મળ તેની દશા. ૫
ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે, માથે મરણતણો છે ભે;

કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી જાળ;
તેમાં હરી રાખે તો રહે, ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૬
છચ્છા છે માયા ગુણમયી, બળવંતી પણ દીસે નહિ;
દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
હરિજન આગે હારી રહી, છચ્છા છે માયા ગુણમયી. ૭
જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિધિ નિષેધ;
તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ. ૮
ઝઝા ઝાંખી જોને જેહ, વણ વાદળ જ્યાં વરશે મેહ;
વિના સરોવર અંબુજસાર, વિના ભમ્મર ઉઠે ગુંજાર;
વિના અર્ક અજવાળું જેહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે બેશે તે ઉતરે પાર,
કાળ કર્મ નહિ લાગે લેશ, આનંદી હરિનો દેશ;
તે પદને પામે નિરધાર, નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે, અંતરજામી ઘટમાં મળે;
નાના મોટા હરીના ઘાટ, કાંઇ સુક્ષ્મ ને કાંઇ વૈરાટ,
હરીને ભજતાં હું પદ ગળે, ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે. ૧૧
ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં ન મળે બીજાની બીક;
નિર્ભય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
સમજુ માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

ડહ્‌ા ડહાપણ મુકી દે, સદગુરૂને શરણે જઇ રહે;
વચન તણો રાખી વિશ્વાસ, કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
ઉપાધીથી અળગો રહે. ડહ્‌ા ડહાપણ મુકી દે. ૧૩
ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું, રૂડા પુરૂષને રૂદીયે રહ્યું;
સમજ્યા તેણે લીધો સાર, ગાફલ નર તો ખાશે માર;
જોતામાં જોબન તો ગયું, ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું ૧૪
રેણા રણ ચોરાશી તણું; તેનું વ્યાજ વધે છે ઘણું;
દાણીગરમાં ડુલી ગયો, દેવાળું કાઢીને રહયો;
જમકિંકર કરશે તાપણું, રેણા રણ ચોરાશી તણું. ૧૫
તત્તા તારૂં આપ તપાસ, કયાંથી આવ્યો કયાં તું જાશ;
ખેપ કરીને ખોળી કાઢ, હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
મુરખના મનમાં નહીત્રાસ, તત્તાતારૂ આપ તપાસ ૧૬
થથ્થા સ્થિરતો રહેવું નથી, કોણ રંક કોણ પ્રથ્વીપતી;
આજકાલમાં જાવું સહી, કોટી ઉપાયે રહેવું નહી,
ભાવધરીભજકમળાપતી, થથ્થાસ્થિરતોરહેવુંનથી. ૧૭
દદા દેહ દેવળમાં દેવ, સેવક થઇને કરને સેવ;
પ્રેમ પુરપને ચંદનહાર, જ્ઞાનદીપક ઘટમાં અજવાળ,
અંતરનો ટાળે અહમેવ, દદા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
ધધ્ધા ધરજે ધારણ ધીર, વાચ કાચ્છ વશ રાખે વીર;
શબ્દ તણી ગ્રહજે સમશેર, શત્રુ દળમાં પાડે ભેળ;

સદગુરૂબખ્તર પહેરશરીર, ધક્કા ધારણ ધરજે ધીર. ૧૯
નન્ના નિસ્નાન ગુરૂનું છેય, ધીરવીર પગ રોપી રેય;
કાયર નરનું નહિ ત્યાં કામ,શુરવિરનો સાચો સંગ્રામ;
જીત્યાનિર્ગુણજગમાંજેય.નન્નાનિશાનગુરૂનું છેય ૨૦
પપ્પા પુરાની જે પ્રીત,મેરૂ ચળે પણ ન ચળે ચિત્ત;
ધ્રુવનીપેરેઅવિચળરહે, સ્તુતીનિંદાને સુખદુઃખસહે;
નારાયણને નીરખે નીત, પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
ફફા ફોગટ તે કોણ ફરે, સચેત થઇ હરી સ્મરણ કરે;
જનમમરણમાં આવે નહિ,જેનું મન વશીયું હરીમહી;
જઠરા વાસ ન નીશ્ચે કરે,ફફા ફોગટ તે કોણ ફરે. ૨૨
ભભ્ભાભજનથકીભયટળે, નિશ્ચય કાળકરાળન ગળે;
ભેખ ધરે જો સીદ્ધી થાય, ભાંડ ભવાયા વઇકુંઠ જાય;
જેવોભાવતેવાહરીમળે,ભભ્ભાભજનથકી ભયટળે. ૨૩
મમ્મા માયા મનની જાણ, મારૂં તારૂં ખેંચાતાણ;
સઘળેસરખાઆતમરામ, સાંધા વાંધા મનનું કામ;
માટેમનહરીચરણેઆણ, મમ્મામામાયામનનીજાણ. ૨૪
જજ્જા જીવપણું જેહને, સંશય શોક સદા તેહને;
આત્મબુદ્ધી ન ઉપજે કદા, આશા તૃષ્ણાને આપદા,
દેહ દરશી દેખે દેહને, જજ્જા જીવપણું જેહને. ૨૫
રેરા રામ ભજનમાં રહે, બીજું બકવું મુકી દે,

વળતો શીદ વદે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ
હરીનું હારદ હેતે ગ્રહે, રેરા રામ ભજનમાં રહે. ર
લહ્યા લે તું આતમ લાવ, ફરી ફરિ નહી આવે દાવ;
જીતી બાજી હારીશ નહિ, સમજુને શીખામણ કહી;
હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ, લહ્યાલે તું આતમલાવ. ર
વવ્વા વેદ વચન નીરધાર, જે ગ્રીછે તે પામે પાર;
ઉંચનીચનો અંતરનથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદગતી
સંશયશોકતજજોઅહંકાર, વવ્વાવેદવચનનીરધાર. ર
શશ્શા સાધન સરવે થયું, જેનું ચીત રહી ચરણે રહ્યું
હરતાં ફરતાં હરીનું ધ્યાન, તપ તીરથ તેને બહુ દાન
કોટીવીઘનભયદુશ્કૃતગયું, શશ્શા સાધનસરવેથયું. ર
ખખ્ખા ખાંડનાં બીબાં ભરે, કોયલ કાગડો કુંજર કરે
મીનમગર બહુ જળચર જાત, જેવું બીબું તેવી ભાત
મીસરી જોતાં તો મન ઠરે, ખખ્ખાખાંડના બીબાં ભરે
સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ, હરી વીના નહી ઠાલો ઠામ
અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
જો સમજેતોપુરણકામ, સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ. ૩
હહા હરી ભાળો ભરપુર, દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
રવિ તે રજની નહીકો કાળ, તેમ આતમા પુરણ ભાળ

નિર્મળનયણેનીરખોનુર,કહ્યા હરી ભાળો ભરપુર. ૩૨
સૌ અક્ષર સંપુર્ણ થયા, હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા;
અક્ષરઅક્ષર આતમબોધ;જે સમજે તો ટળે વીરોધ.
સંવતઅઢારબત્રીશીસાલ,ચૈતરસુદસાનમસોમવાર.૩૩
સંધેસર સાધુનું ધામ, ઠાકોર કુંજબીહારી નામ;
પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા,હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા. ૩૪

પદ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુષ્ય માગી, હરી ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
મારાવાલાજી, કામણી મુકીને પથ્થર ચીત પ્રોયું. ટેક.
તેં અમરત ઢોળી વિષ પીધું, તેં હાથે કામ કુડુ કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦
તનેજાળવીઓજઠરામાંહી;તારૂંરક્ષણકર્યુંપ્રભુએ ત્યાંહી;
તે ભાન તને સ્વપને નહી. દેહ૦
જગતપતીને નવ જોયો.કલ્પવ્રક્ષ તજી બાવળ બોયો;
તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦
એનીદેહઅશુદ્ધશુદ્ધવાણી, જેણેપ્રીતપ્રભુશું નવ આણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણિ. દેહ૦
એનેકૃતઘ્ની સરખાકહીએ, તેનીસંગે તે સરખાથઇએ,
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહિએ. દેહ૦

પદ ૮૨

હરી ભજન કરો, ભય ભાગે જમ–દુતનો ભક્તિઆવે;
અંતકાળસમે,હરિનું બાનું હોયત્યાંજમ શીદ આવે,ટેક.

જેને તીલક છાપ તુલસી માળા,
જેને મુખડે ગોવીંદ ગોપાળા;
તેને શું રે કરે જમડા કાળા, ૧
એવો ભજન તણો પ્રતાપ છે,
તેને લખ ચોરાશી માફ છે. ૨
એવું નીર્ભય નારાયણનું બાનું,
તેનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું. ૩
પ્રાણી મારૂં મારૂં ન મીથ્યા ન કરવું,
એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;
કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું. ૪

પદ ૮૩

રાજીયો.

જાગો જાગો જીવ લાડકારે, તમને દેઉં છું શીખ;
કહ્યા પ્રમાણે જો ચાલશો, ત્યારે તમને છે ઠીક;
રામ રટોને કોઈ રંગમાં, ટેક.

લક્ષ ચોરાશી વાટમાંરે, ધર્યા બહુ અવતાર;
મનખો મળ્યો ઘણિ મહેનતે, નથી વારંવાર. ૧
કોઇ આગળ કોઇ પાછળરે, જાવું જાવું જરૂર;
રહ્યું નથી ને રહેશે નહી, રાય રાણાને સુર. ૨
નીવ્રતી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
પડશો પ્રવ્રત્તીના પાસમાં, પછે પછાડશો હાથ. ૩
ન્હોય કુટુંબ એ તાહરૂરે, રેટા રામ મુકી રાજ;
રણ સંબંધે આવી મળ્યું, લેણા દેણાને કાજ. ૪
ન્હોય તરૂણી એ તાહરીરે, હાખે સ્વલ્પનું સુખ;
વીકાર તે થકી વાધશે, પછી દાવાનળ દુખ. ૫
પુત્રને પેટ પીતા અવતરે, પીતાને પેટ પુત્ર;
અદભુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યું ઘરસુત્ર. ૬
પાળી પોષીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને સોષ;
તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, જુઓ ગુણના ભાઇ દોષ. ૭
છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ધોળ;
અન્યોઅન્યે વળગી રહ્યું, માટે જાય ઘરબોળ. ૮
કાયા પરપોટો નીરનોરે, ફુલ્યો ફુટીને જાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૯

પદ ૮૪

રાજીયો.

જુઓને નીર ઝાકળ તણુંરે, દેખે છે સઉ લોક;
પળ પછી કાંઇ ના મળે, એમ જોબન છે ફોક;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.

નીવ્રતી રાણી એમ બોલીયાંરે. મને નાથની છે ભાળ;
કહ્યું કરો તમે કંથજી, ફરી નહી આવે તાલ. ૧

નાટક વીશ્નુએ રચ્યું જ્યારનુંરે, ચીતર્યા ચોદ માળ;
અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેઠયા કોટીક કાળ. ૨

સતીતણું કહ્યું સાંભળીરે, લાગ્યો રામનો રંગ;
દશકો નીવ્રતીનો વહી ગયો, પછી પ્રવ્રતીનો સંગ. ૩

સંતાન થયાં નીવ્રતીને, પ્રાણ પુરૂશનો સંગ;
ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા, જેનો અદભુત રંગ. ૪

શાંતી સંતોષની નાર છેરે, દયા ધર્મને શરણ;
વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી, પુંછે વાળના છે ત્રણ. ૫

જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વીવેકની નાર;
અક્કલ વહુ છે વિચારનાં, એક સુરતી કુમાર. ૬

એ તો પરવાર નિવ્રતીનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૭

પદ ૮૫

રાજીયો.

પ્રવ્રતી રાણી પછે બોલીયાં રે, ન્હોય તમારા ઢંગ;
હશારત થશે તમ તણી, નવ કરો એનો સંગ,
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
નવ કરો કહ્યું શોકયનું રે, તમને દઉં છું શીખ;
જોગી કર્યાની આશા એહને, કંઇને મંગાવી ભીખ. ૧
અકબરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;
ટુકડા માગતો તેને કર્યો, ઉતાર્યું આપ નીર. ૨
વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે, દાખ્યું સ્વપ્નનું સુખ;
રળતાંખપતાં દીન વહી ગયા, પછી વળી ગયું મુખ. ૩
શ્વેત કેશો ત્વચા લડબડીરે, આવ્યાં નેતરે બેતાળ;
દંતપુરી તો ઉજડ થઇ, આવ્યો ઢુકડો કાળ. ૪
લોભ પ્રવ્રતીનો દીકરોરે, જેની લાલચ નાર;
ક્રોધની અરીશા કામની, ત્રષ્ણા એક કુમાર. ૫
જમને મારે ઝાડા થાયછેરે; આવ્યા આગળ કર્મ,
કોઠો ચોખાળો બીજો કહે, કોઇ જાણે નહિ મર્મ. ૬
જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રોય;
ઝડ વાગીછે માંહે જમની, તે તો જાણે નહિ કોય. ૭

સાથ પ્રવ્રતીનો સહુ ગયોરે, આવી નિવ્રતી નામ;
ગુરૂના ચર્ણ પ્રતાપથી રટો નરભા શ્રી રામ. ૮

પદ ૮૬

રાજીયો.

જીવ ગયે સુનું સઉ થયુર, કાયા નગ્ર સુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા, તુટયા શ્વાસના તાર;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં, ટેક.
મુવા જીવને રોતુ નથીરે, રડે શ્વાર્થ સમાઇ;
પોતપોતાનું સર્વે રડે, પ્રગટ આપુછું ગાઇ. ૧
રડે તરૂણી કેવું કહીરે; છુટા મુકીને કેસ;
ગયું મણીતળ માહરૂં, જાણીને બાળે વેશ. ૨
સાસરવેલી શું કહી રડેરે, પુત્રી સુખ વહુ પેર;
હાવે અમો તો શું કરૂં, પરણ્યાએ કર્યો કેર. ૩
ઓથને માટે બંધવોરે; ભુજ લેલાટ લગાઇ;
રણમાં મુકયો મને એકલો, તને ઘટે નહી ભાઇ. ૪
માતપીતા કેવું રડેરે, પાળે ઘડપણ મારૂરે,
પુત્રી ભગની કેવું રડે, સાસરવાસાને સાર, ૫
પુત્ર માબાપને કેવું રડેરે, નથી દામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી થશે શા વડે, નથી આરો રહયો એક, ૬

જમશે કે શહેરી ભુખનેરે, જમશે જમનો માર;
તેમાંનું કોય કહેતું નથી, માટે જુઠો પોકાર, ૭
સ્વાર્થે સર્વે રડેરે, વળી કાંઇ લોકાચાર;
જન નરભા રટો રામને, નહી તો ખોશો પેંજાર, ૮

પદ ૮૭

રાજીયો.

કડીયા સુતાર સલાટનેરે, ઘણો હાખ્યો દામ;
મગનમાં મહેલ માજી રહ્યા, રટયા નહી કદી રામ,
રામ રટોને કોઈ રંગમાં, ટેક
મોહોલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ બારીયોનો ઠામ;
ઓચીંતા ઉઠિને ચાલીયા, નથી પોહોચી કાંઇ હામ. ૧
આવો હીંચોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉગમતે ભાણ,
સુખ તમારાં સાંભળતાં, મને વાગે છે બાણ. ૨
બચકે બનાતો બાંધી રહીરે, ઘણો ઓઢયાનો પ્રેમ,
ઘડયો તેની ભાગી નથી, રહી એમની એમ. ૩
શાલો લીધી છે મોઘા મુલનારે, લીલા પીળા છે રંગ,
ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યા, નથી અડકાડી અંગ. ૪
સ્વામી તમે છો ભુખાળવારે, જાણું તમારી વાત,
વહાણું વાયાની વેળા માગતા, દુધ સાકરને ભાત. ૫

ચાર દીવસ જતા જાતરારે, ખાવા રાખતા સાથ;
લાંબે પંથ તમ ચાલીયા,કાંઇએ બાંધ્યું નહી સાથ. ૬

ધન ધરતીમાં ધાડયાં રહયાંરે, સાથે લીધું ન કાંય;
તે ધનને કયારે કાઢશો, તમે ત્યાંહાં આહય. ૭

તડકે તમે નથી નીસર્યારે, ઘણું કોમળ મુખ;
સાણુસીએ જમડા ચુંટશે, કેમ વેઠશો દુખ. ૮

ચાર વહુઓને ચાર દીકરારે, નામે ચરણમાં શીશ;
શા માટે મુખ નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ. ૯

ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહું વીવેક;
બીડી આપુ મારા હાથની, લેતા જાઓને એક. ૧૦

જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કંઇ બાપના બાપ;
જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્યને પાપ. ૧૧

ગુરૂ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, જાગી નરભા તું જોય;
લેણ દેણ આવિ મળ્યું, નથી કેનું હવે કોય. ૧૨

પદ ૮૮

(નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયો)—એ રાગ.

નાથ તમે જાનત હો સબ ઘટકી,
મીરાં ભક્તી કરે પરગટકી;
નાથ તમે જાનત હો સબ૦ ટેક.

ધ્યાન ધરી મીરાં ફેર સમર લો,

સેવા કરે રઘુવરકી;
સાલીંગરામકુ તુલશી ચડાવત,
બાલા તીલક બીચ ટપકી. નાથ તમે૦ ૧

કૃશ્ણ મંદીરમાં મીરાંબાઇ નાચત,
તાલ મરદંગ લાગે ચુટકી;
રૂમઝુમ પાયે ઘુઘર બાજત,
લાજ ખોઇ ઘુંઘટકી. નાથ તમે૦ ૨

વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજ્યા.
સાધુ સંગાથે મીરાં અટકી;
કરી ચરણામ્રત પી ગયા મીરાં,
વીશ બની અમરતકી. નાથ તમે૦ ૩

ઘરકી નીકળી ચલીરે કેદારે,
શીરપર ગાગર મટુકી;
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તમે૦ ૪

પદ ૮૯

રણછોડજીના તથા.

મી પડવે પુરણ બ્રહ્મ, જે કોઇ જાણેરે,
રણછોડજીનો ધર્મ, વેદ વખાણેરે,
બી બીજે બોડાણોજી બોલ બોલ્યા એવારે

ાખશો રહેશે તોલ. ઉપજે એવારે
ખી ત્રીજે તે તુલસીનાં વન પ્રભુજી પ્યારાંરે;
ાથમાં વાવે હરીના જન, શોભે સારારે
ખી ચોથે ચાલ્યા જાય. વસમી વાટરે
દીયામાં રણછોડરાય, મળવા માટરે-
ખી પાચમે પગીયા પંથ, તડકા તનમાંરે;
સેવા કરે હરીના જન, મારા મનમાં.
સખી છઠે છાપાં અંગ. ધણિનાં ધરીયાંરે;
રાખે રૂદીયા સાથે રંગ, હવે મન હરીયારે.
સખી સાતમે સુંદર સ્યામ, મોહન મળીયારે
હું તો આવીશ તમારે ગામ, ફેરા ફરીયારે.
સખી આઠમે જોડી વહેલ, બળવંત બેઠારે;
પુરવ દેશમાં કરી મહેર, પંથમાં પેઠારે,
સખી નોમે નમવા જાય, આણી રાખેરે;
સેવક સુતા સાંગીમાંય, હરી રથ હાકેરે
સખી દશમે આવ્યા ડાકોર, હરજી રસીયારે;
તે ઠેકાણે ઠાકોર, વહાલો મારો વસીયારે.
સખી એકાદશીના દન, ગુગળી ઘેરયારે;
મધરાતે આવ્યા મહારાજ હેરણ હેર્યાંરે.
સખી બારસે બાધ્યા છે બંધ, શેવકથી છાનારે;

સોનું તો સવા વાલ પુંજીમાં પામ્યારે.
સખી તેરશે ગુગળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે;
અધરાતે આવ્યા મહારાજ, કારજ સરીયાં રે.
સખી ચઉદશે ચરણામ્રત પ્રેમે પીધારે;
હરી કઠણ થયા નંદલાલ સંદેશા ન કીધારે,
સખી પુનમે પુંજા થાય, શોભા સારીરે;
દરશન કરવાને જાય, નર નારીરે.
સખી પંદર તથા સાત વાર, જે કોઇ ગાશેરે;
તેને મળશે દવારકાનો નાથ, વૈકુંઠ જાશેરે.

પદ ૯૦

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા
આરતીકીજે મહારાજાની,લોપે નવ માયા. જે૦ ટેક. ૧
મોરમુગટશીરછત્રબીરાજે,મણીમાણેકચળજાનેમણી;
પુષ્પ મુગતાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે૦
પાઘ કસુંબી ઝીણા સરબંધ, છોગાં બહુ ધરીયાં; (૨)
તીલક લીલાટ હીરા માણેક, મોતી બહુ ભરીયાં. જે૦
કેસરીઆડમકરાકૃતકુંડળ, દધિસુત બેઉ જડીયાં (૨
એક કટાક્ષે ભ્રકુટી કેરા ત્રણ ભોવન ત્રડીયાં. જે૦
અમુલ વરની આંખલડી, ધર્યું ચીબુક ગાલે. (૨)

મુખારવિંદતણી શી શોભા, કેસરીકે ભાળે. જે૦ ૫
અમુલ્ય હીરા હોઠ બીરાજે, કોટી રવી ચળકે; (૨)
કૌસ્તુભમણી કંઠમાં ઓપે, માળા બહુ લળકે. જે૦ ૬
અનેક આભુષણ રત્ન હીમનાં, પુષ્પની માળા; (૩)
તુલસી હાર ચડાવે પ્રભુને,તે જન બહુ વાલા. જે૦ ૭
જરકસી જામો અંગે સોહે વિવિધ બહુ ભાતે; (૨)
ઇંદ્રાદીક બ્રહ્માદીક સર્વે, સ્તુતી કરે ખાંતે. જે૦ ૮
ચતુરભુજ પુરશોતમ પુરણ, અવીનાશી નામે; (૨)
શંખચક્રગદાપદ્મ બીરાજે,એઉ દરશણ વાજે. જે૦ ૯
કટી મેખલા પીતાંબર ઉપર, બાંધ્યા છે પટકે; (૨)
દીનાનાથ દીસે છે દયાળુ,અસુભલુન્ગો લટકે. જે૦ ૧૦
ચરણકમળ આનંદસાગર, શેવક સુખકારી; (૨)
જે જન આવીનીરખેપ્રભુને, દુઃખ કાપે ભારી. જે૦૧૧
છડી વાંસળી નેપુર ઓપે, નટવરજે વેશે; (૨)
ગોપ થઇ આવ્યો ચારી, ગોપી રમ્યા રાસે. જે૦ ૧૨
જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ તે ડંકપુરવાશી, (૨)
ઠાકોર નાથ થઇને બેઠા, પોતે અવિનાશી. જે૦ ૧૩
આઠે શીખર ગોડીવર ઉપર, ચોઘડીયાં વાગે; (૨)
નોબત શબ્દ સુણે જે પ્રાણી,દુખ તેના ભાગે. જે૦૧૪

દર્શન દીનાનાથ દયાળુનાં જે આવી કરશે; (૨)
કોટીજન્મનાં પુરણ પ્રાયશ્ચિત, તે પળ હરશે. જે૦ ૧૫
આરતી એ પુરૂષોતમકેરી;પ્રેમ ધરી ગાશે; (૨)
સુખ સંપત પામી તે પ્રાણી, વૈકુંઠે જાશે. જે૦ ૧૬

કબીરનું ભજન ૯૧

અબધુત એસા ગ્યાન બીચારી,
વામે કોણ પુરૂષ કોણ નારી. અબ.
બ્રાહ્મણકે ઘેર નાતી ધોતી, જોગનકે ઘર ચેલી,
કલમા પઢકર હુઇરે તરકડી.તોઆપેઆપ એકેલી. અ૦
નહી પરણેલી હું તો નહી કુંવારી, પુત્ર જણુ જણુ હારિ;
કાળીમુંડીકાકોઇનછોડયા,તો હજુએ બાળકુમારી. અ.
સસરોમારોબાળોભોળો, ને સાસુ બાળકુમારી;
પરણ્યોહમારોપારણીયેઝુલે, તોમરેઝુલાવનહારી. અ.
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા, તોવે તીનકી મેં જાઇ;
એ તીનુંકે ઘેર ધણીઆણી તો,વેનકું ગોદ ખેલાઇ.
નહી જાવું સાવરિએ નહી જાઉ પીયરીયે,
સ્વામીકી સેજ સમાઇ;
કહેતકબીરાસુનભાઇ સાધુ, જોતમેજોત મીલાઇ. અ.

ભજન ૯૨

હે માળારે માળા, તું તો મોહનવરની હે માળા. ૧
નીરખે હે નટવર ન્યારા.
હરીહીરોતારા હાથજોઆવે,તોતુટેત્રીકુટીતાળા. તું તો. ૨
આ જુઠી બાજીનું જોર ન કીજે,
તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તું તો. ૩
જઠરામાંજાળવીઓતુંને,ભુલીભવ ભરતો મોટીફાળા;
કાયા તોરી કામ ન આવે;પુઠે જલે જેમ અંગારા.તું.૫
છોટાકહેછતમાંનવછાકો,તો સેજતરસો ભવપાર. તું. ૬

ભજન ૯૩

વારૂ મારા વિરારે, ન કરીએ સંગ નીચનોરેજી. ટેક.
નીચપણું નિશ્ચે નરકે લઇ જાય. વારૂ.
આકડીઆનાં દુધરે અતીશે ઉજળાંરેજી,
તે પીધે તરત મ્રત્યુ થાય. વારૂ.
દુધડીયાં મંગાવોરે, ગવરી ગાયનાંરેજી;
સાકર ભેળે સ્વાદ અતી ઘણો થાય. વારૂ.
બાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અળખામણોરેજી,
તેને સંગે અંગને વસ્ત્ર ઉજડાય. વારૂ.

આંબલીયાની છાંયારે, અતી રળીયામણીરેજી;
તેને શેવે ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વા૩.
ગુરૂના પ્રતાપેરે, જેઠીરામ બોલીઆરેજી;
દેજો અમને સંત ચરણુમાં એ વાસ. વા૩.

ભજન ૯૪

રાગ ધોળ.

ગરૂડ ચઢી આવજો ગીરધારી,
લજ્જા મારી રાખજોરે મોરારી;
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય,
શ્રીકૃષ્ણને લાગું પાય;
ગુણ ગાવાથી ઇચ્છા થાય. ગરૂડ૦ ૧

પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય,
સારદા કરજો મારી સહાય;
પદ પુંજીને પાવન થાય. ગરૂડ૦ ૨

માતા આપો અવીચળ વાણી,
એમ ઇચ્છા રાખજો તમારી;
દાસ થાય આવચળકારી. ગરૂડ૦ ૩

ધન ધન કુંતાજીરે માય,
જેણે સેવ્યા છે શંકર રાય;
પાંચ દેવે લીધો અવતાર. મરૂડ૦ ૪

પાંચે પુત્ર તો પાંડવ જાણો,
છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણો;
એમાં સંદેહ કશો નવ આણો. મરૂડ૦ ૫

રાજા ધરમ તો ધરમ ધ્યાન,
રૂડા અર્જુનના મન વિશ્રામ;
તેમાં ભીમક મહાબળવાન. મરૂડ૦ ૬

રત્નવંતાની કુંવરીરે આવે;
સાથે જોશી સહેદેવને લાવે,
પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે, મરૂડ૦ ૭

હસ્તીનાપુરમાં ઓળોરે પટી,
માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
પહેલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી. મરૂડ૦ ૮

બીજે પાસે તે ગરથ ભંડાર,
ત્રીજે ઉગરવા નથી આર;
એમ સાહ્ય છે વારંવાર. મરૂડ૦ ૯

ચોથે પાસે ચતુરાઇ સારી,
પાંડવ હાર્યા છે દ્રોપદી નારી;
સામો દુરિયોધન અહંકારી. ગરૂડ૦ ૧૦

ત્યાં તો શોભા ભરાઇ છે સારિ,
બોલ્યો દુરીયોધન અહંકારી;
તેડી લાવો તે દ્રુપદી નારી. ગરૂડ૦ ૧૧

સતી ભરી સભામાં આવ્યાં,
સભા દેખીને મન લજવાયાં;
દુષ્ટે હસીનેરે બોલાવ્યાં. ગરૂડ૦ ૧૨

સતી રમ્યા તમારારે સ્વામી,
હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;
આવી માડો ઘર આ ઠામ. ગરૂડ૦ ૧૩

સતી આવી બેસોનેરે ખોળે,
એવાં વચન દુરિયોધન બોલે;
તોયે સતીના મન ના ડોલે. ગરૂડ૦ ૧૪

ખોળે બેસશે ગદા ભીમ કેરી,
તને કાળે લીધો ઘેરી;
તું તો જાદવ કુળનો વેરી. ગરૂડ૦ ૧૫

તને લાગ્યું સતીનું રે પાપ,
ખોળે બેઠા તે સોક સંતાપ. ગરૂડ૦ ૧૬
દુર પંથ છે દ્વારકાં ગામ,
ત્યાં તો પોઢયા છે શ્રી ભગવાન;
જોગી જોઇ ધાયા ઘનશ્યામ. ગરૂડ૦ ૧૭
એમણે ગરૂડ શણગાર્યો તતકાળ,
ચીર નવસેં નવાણું આણ્યાં;
આવી પુર્યા છે શ્રી ભગવાન. ગરૂડ૦ ૧૮

પદ ૯૫

શ્રી રામચંદ્રજીના ધ્યાનની સ્તુતી.

શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મન હરણ ભવ ભય દારૂણં,
નવ કંજ લોચન કંજ મુખકર કંજ પદ કંજારૂણં,
કંદર્પ અગણિત અમીતછબી નવનીલ નીરજ સુદીરં,
પટ પીત માનહુ તડિત રૂચીસુચીનૌમી જનકસુતાવરં;
શીર મુકુટ કુંડલ તીલક ચારૂ ઉદાર અંગ વીભુષણં,
અજાનુ ભુજ શર ચાપ ધર સંગ્રામ જીત ખર દુષણં.
ભજ દીનબંધુ દીનેશ દાનવ દલન દુષ્ટ નિકંદનં,
રઘુનંદ આનંદ કંદ કૌશલ્યચંદ દશરથ નંદનં.

કૃતિ વદત તુલસીદાસ શંકર શેષ મુની મનરંજનં,
મમ હૃદયે કંજ નિવાસ કરૂં કામાદી ખળદળ ગંજનં.

મંગળા આરતી.

રસબીના રાય રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં,
સુખસાગર શ્રી રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં;
પ્રાતઃસમે પ્રભુના મુખ નીરખી, આનંદ ઉર ન સમાયરે;
સુરીનર મુનિવર વેદ વખાણે, નારદસારદ ગાય. વસો.
કોટીવદન છબી મુખપર વારી, અકળીત રૂપ અપારરે;
મંગળ રૂપ મનોહર દીસે, શેવક સુખ ભંડાર. વસો.
તાલ મરદંગ વીણા રસ વાગે, મુખ મોરલી ઘનઘોરરે;
પ્રેમ કરીને પીધા રસ બંધુ, ગોપી ચંદ્ર કીશોર. વસો.
કંચન થાળ કપુર ભરી માંહી, પાંચે જોત પ્રકાશરે;
આરતીઉતારૂમારાઅલબેલાની, રાધારમણવીલાસ. વ.
અરશે સીડ્ડી આગળ ઉભી, મુખથી રહી કરજોડરે;
પ્રાણજીવન પરશોતમસ્વામી, રાજ કરો રણછોડ. વસો.

સમાપ્ત.